

MATERIAŁY I STUDIA

Zeszyt nr 225

Wynagrodzenia oraz produktywność pracy
(badania krajowego rynku pracy – maj 2007 r.)

Wiesław Gumuła

Warszawa, luty 2008 r.

Projekt graficzny:

Oliwka s.c.

Skład i druk:

Drukarnia NBP

Wydął:

Narodowy Bank Polski
Departament Komunikacji Społecznej
00-919 Warszawa, ul. Świętokrzyska 11/21
tel. 022 653 23 35, fax 022 653 13 21

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2008

Materiały i Studia rozprowadzane bezpłatnie.

Dostępne są również na stronie internetowej NBP: <http://www.nbp.pl>

Spis treści

Spis tabel	4
Streszczenie	6
1. Charakterystyka badań	9
2. Wynagrodzenia	11
2.1. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców.....	11
2.2. Wynagrodzenia z perspektywy bezrobotnych	16
3. Produktywność pracy, sprzedaż oraz ceny	18
4. Migracje zarobkowe a rynek pracy	23
4.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach pracodawców	23
4.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach bezrobotnych	24
5. Inne aspekty rynku pracy.....	27
6. Załączniki	28
Wiesław Gumuła: Charakterystyka terenowych badań krajowego rynku pracy	28
Adrian Gucwa, Witold Nalepa: Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych	32
Adrian Gucwa, Witold Nalepa: Charakterystyka próby badawczej przedsiębiorców	35

Spis tabel

Tabela 1 Oczekiwania płacowe ze strony osób świadczących pracę w latach 2006–2007 w opiniach pracodawców.	11
Tabela 2 Oczekiwania płacowe a aktywność zawodowa (w podziale na pracujących i bezrobotnych) w 2007 r. – w opiniach pracodawców	12
Tabela 3 Oczekiwania płacowe bezrobotnych w 2006 r.	13
Tabela 4 Kształtowanie się przeciętnego wynagrodzenia w przedsiębiorstwach według pracodawców (wyniki badań w 2006 i 2007 r.)	13
Tabela 5 Przewidywany wzrost wynagrodzeń w porównaniu do żądań płacowych pracowników (według sekcji)	14
Tabela 6 Przewidywany wzrost wynagrodzeń w porównaniu do żądań płacowych pracowników (według wielkości)	14
Tabela 7 Prognozy procentowego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia przez najbliższe 6 miesięcy	15
Tabela 8 Uśrednione wypowiedzi pracodawców na temat procentowego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń przez najbliższe 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia).	15
Tabela 9 Oczekiwania płacowe bezrobotnych (wyniki badań z 2006 i 2007 r.) . .	17
Tabela 10 Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy	18
Tabela 11 Dynamika przychodów szacowanych przez przedsiębiorców (na podstawie odpowiedzi na pytania o przychody z ostatnich sześciu miesięcy oraz o przychody przewidywane w najbliższych sześciu miesiącach)	19
Tabela 12 Związek zmian w wynagrodzeniach ze zmianami w wydajności pracy – przewidywania ankietowanych przedsiębiorców	20
Tabela 13 Przeciętny prognozowany wzrost cen towarów lub usług (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży)	21
Tabela 14 Wynagrodzenia a marże w opiniach pracodawców (przez najbliższe 6 miesięcy)	22
Tabela 15 Wpływ migracji zarobkowej na przewidywany wzrost wynagrodzeń .	23
Tabela 16 Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników (z własnej inicjatywy) . .	24
Tabela 17 Przestanki skłaniające bezrobotnych do szukania pracy za granicą (według poziomu wykształcenia).	25
Tabela 18 Minimalne wynagrodzenie netto, skłaniające bezrobotnego do pozostania w Polsce według typu powiatu.	26
Tabela 1A Powiaty, w których przeprowadzono badania terenowe (klasyfikacja według stopy bezrobocia na 31 maja 2007 r.)	28
Tabela 2A Maksymalny udział bezrobotnych z powiatów stołecznych w próbach bezrobotnych według województw a faktyczny dobór próby	29

Tabela 3A Liczebność próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w województwach (X – zalecany dobór; Y – faktyczny dobór)	29
Tabela 4A Rozkład próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu.	30
Tabela 5A Próba badawcza bezrobotnych według wykształcenia	30
Tabela 6A Zalecona liczebność próby badawczej przedsiębiorstw w powiatach stołecznych i w województwach ogółem	31
Tabela 7A Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych	32
Tabela 8A Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD	32
Tabela 1B Bezrobotni według okresu pozostawania bez pracy w poszczególnych typach powiatów	32
Tabela 2B Struktura próby badawczej bezrobotnych według okresu pozostawania bez pracy.	33
Tabela 3B Bezrobotni według wieku w poszczególnych typach powiatów	33
Tabela 4B Bezrobotni według wykształcenia w poszczególnych typach powiatów.	33
Tabela 5B Struktura próby badawczej bezrobotnych według wykształcenia	34
Tabela 6B Bezrobotni według ilości rejestracji w urzędzie w poszczególnych typach powiatów	34
Tabela 7B Łączne dochody gospodarstw domowych	35
Tabela 1C Stopa bezrobocia w wytypowanych do badań terenowych powiatach oraz średnia stopa krajowa według stanu na 31 marca 2007 r.	36
Tabela 2C Liczebność próby badawczej przedsiębiorstw według województw.	36
Tabela 3C Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw	37
Tabela 4C Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według wielkości przedsiębiorstw).	37
Tabela 5C Struktura próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD	37
Tabela 6C Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według sekcji PKD)	38
Tabela 7C Rynek, na którym badane przedsiębiorstwa sprzedawały swoje usługi lub towary.	38
Tabela 8C Wynik finansowy badanych przedsiębiorstw na 31 grudnia 2006 r.	39
Tabela 9C Zmiany w przychodach osiągniętych przez ankietowane przedsiębiorstwa w 2006 r. w porównaniu z 2005 r.	39
Tabela 10C Przeciętne wynagrodzenie w poszczególnych typach powiatów według stanu na 31 marca 2007 r.	40
Tabela 11C Struktura przedsiębiorstw według przeciętnego wynagrodzenia brutto (stan na 31 marca 2007 r.).	40

Streszczenie

Raport zawiera analizę wyników badań ankietowych, które przeprowadzono w maju 2007 r. na próbie 2000 pracodawców oraz 2400 bezrobotnych. Przedmiotem analizy są opinie oraz przewidywania obydwu kategorii respondentów na temat zmian w wynagrodzeniach oraz produktywności pracy, a także wiedza i oceny na temat migracji zarobkowych. Raport przedstawia wiedzę oraz oceny, które dotyczą procesów zachodzących na rynku pracy, a nie bezpośrednią charakterystykę samych procesów.

Zdecydowana większość pracodawców stwierdza, że osoby świadczące już pracę skłonne są podjąć pracę w ich przedsiębiorstwach pod warunkiem uzyskania wynagrodzenia trochę wyższego lub znacznie wyższego niż pół roku wcześniej.

W porównaniu z jesienną edycją badań rynku pracy z 2006 r. liczby wskazań na utrzymywanie się presji płacowej ze strony wysokiej klasy specjalistów oraz robotników wykwalifikowanych nieznacznie zmalała. Z kolei wyraźnie wzrosła liczba wskazań ze strony robotników niewykwalifikowanych. Uśrednione wskazania świadczą o ustabilizowaniu się presji płacowej ze strony osób świadczących pracę na zbliżonym do ubiegłego roku poziomie.

Pracodawcy znacznie rzadziej, niż na osoby pracujące, wskazują na bezrobotnych jako na tę kategorię społeczno-zawodową, której oczekiwania płacowe rosną. Niemniej jednak w porównaniu z badaniami z ubiegłego roku powiększyła się liczba wskazań na bezrobotnych, podczas gdy w przypadku osób świadczących pracę utrzymuje się ona na zbliżonym poziomie.

Również z ankiety przeprowadzonej z bezrobotnymi wynika, że obecnie ich aspiracje płacowe wzrosły w porównaniu z październikową edycją badań z 2006 r. W przypadku dojazdów na odległość do pół godziny jest to wzrost o 9,1%. W przypadku dojazdów, które zajmują około jednej godziny, jest to wzrost o 8,6%. Natomiast w razie potrzeby zmiany miejsca zamieszkania jest to wzrost o 7,0%. Przy dojeździe na odległość nie dłuższą niż pół godziny oczekiwania płacowe brutto bezrobotnych obecnie wynoszą 1951 zł, przy dojazdach około jednej godziny – 2498 zł, natomiast w razie zmiany miejsca zamieszkania – 3612 zł.

Zdaniem pracodawców presja płacowa kandydatów do pracy nie sprawi, że będą jej częściej ulegać. Wprost przeciwnie, pracodawcy sygnalizują mniejszą, niż w poprzednich badaniach, gotowość ulegania presji płacowej. Relatywnie niewielka ilość respondentów (6,7%) przypuszcza, że wynagrodzenia znacznie wzrosną. 42,4% pracodawców przypuszcza, że wynagrodzenia w ich przedsiębiorstwach podniosą się nieznacznie. Zbliżona liczba przedsiębiorców (39,4%) sądzi, że wynagrodzenia utrzymają się na dotychczasowym poziomie. Śladowa ilość respondentów (pięciu, to jest 0,3%) stwierdziła, że w ich przedsiębiorstwach wynagrodzenia spadną.

W porównaniu z wynikami badań z 2006 r. – wyraźnie zmniejszył się udział respondentów przewidujących znaczny lub nieznaczny wzrost przeciętnych wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach. Wzrósł natomiast udział respondentów prognozujących utrzymanie się wynagrodzeń na dotychczasowym poziomie.

W układzie według sekcji gotowość ulegania żądaniom płacowym pracowników najczęściej przewidują pracodawcy, których firmy działają w budownictwie oraz w handlu i naprawach. W układzie według wielkości – im mniejsze przedsiębiorstwo, tym większa gotowość ulegania oczekiwaniom płacowym.

Średnia ważona przewidywanego przez pracodawców wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w okresie od czerwca do listopada 2007 r., obliczona przy uwzględnieniu liczby zatrudnionych w badanych przedsiębiorstwach, wynosi 6,4%.

Ci respondenci, którzy nie zamierzają podwyższyć wynagrodzeń, w większości przypadków (91,0%) przypuszczają, że wydajność utrzyma się na zbliżonym poziomie. Warto przy tym podkreślić, że około 7% tej kategorii respondentów przypuszcza, że mimo to wydajność pracy wzrośnie. Z kolei ci respondenci, którzy przewidują, że w ich przedsiębiorstwach nastąpią podwyżki, są mniej optymistyczni: ponad połowa (53,3%) ocenia, że wydajność pracowników będzie utrzymana na dotychczasowym poziomie, a więc podwyżki nic nie zmienią w tym względzie; 41,7% jest zdania, że podwyżkom towarzyszyć będzie podobny wzrost wydajności pracy jak wzrost wynagrodzeń; niewielu (2,3%) przypuszcza, że wzrost wydajności będzie większy od wzrostu wynagrodzeń.

Większość pracodawców (59,4%) poproszona wprost o projekcję zmian w produktywności pracy uważa, że produktywność pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy utrzyma się na dotychczasowym poziomie. Nieco ponad 21% przewiduje wzrost produktywności. Żadne z przedsiębiorstw nie przewiduje spadku produktywności pracy.

Uśredniony wzrost produktywności pracy przewidywany przez pracodawców wynosi 4,4%.

Największy wzrost produktywności pracy jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które: a) mają swoje siedziby w stołecznych powiatach województw; b) funkcjonują w sekcji przemysłu; c) są małymi przedsiębiorstwami (10–49 pracowników); d) sprzedają swoje produkty na rynku międzynarodowym lub ogólnokrajowym. Istnieje wyraźny związek między rynkiem, na którym działa przedsiębiorstwo, a przypuszczeniami na temat wzrostu produktywności pracy: im rozleglejszy rynek, tym większy wzrost produktywności pracy.

Na podstawie odpowiedzi na pytanie o przychody przedsiębiorstw z ostatnich sześciu miesięcy oraz na pytanie o przychody przewidywane w najbliższych sześciu miesiącach obliczono stopę wzrostu sprzedaży. Wskaźnik ten wynosi 6,74%.

42,3% przedsiębiorców uważa, że w ciągu sześciu miesięcy ceny ich produktów nie ulegną zmianie; 39,3% przewiduje, że ceny produktów wzrosną; natomiast 3,8% przypuszcza, że ceny spadną.

Przewidywany przez pracodawców uśredniony wzrost cen w ciągu najbliższych sześciu miesięcy, zważony przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży w badanych przedsiębiorstwach, wynosi 2,7%. Wskaźnik dotyczy cen wystawianych przez bezpośrednich producentów towarów lub usług.

Największy wzrost cen jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które: a) mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej; b) działają w branży budowlanej; c) są średnimi przedsiębiorstwami (50–249 pracowników); d) sprzedają swoje produkty na rynku lokalnym. Najmniejszy wzrost cen jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które: a) mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej, a zarazem nie są powiatami stołecznymi; b) są przyporządkowane sekcji pozostałe usługi rynkowe; c) są małymi przedsiębiorstwami (1–9 pracowników); d) sprzedają swoje produkty na rynku ogólnopolskim.

Wśród pracodawców najliczniejsza grupa utrzymuje, że w ich przedsiębiorstwach marże nie zmieniają się (48,9%), nieznaczny lub znaczny wzrost marży przewiduje odpowiednio 17,2% oraz 2,9% pracodawców, natomiast nieznaczny lub znaczny spadek – 10,1% oraz 3,6%. Zatem uśrednione przypuszczenia pracodawców wskazują na utrzymanie się marż na zbliżonym do dotychczasowego (choć nieznacznie wyższym) poziomie. Takie wskazania przedsiębiorców odpowiadają przewidywaniom o dalszym wzroście produktywności pracy, cen i przychodów, przy jednoczesnym wyhamowaniu wzrostu presji płacowej.

Pracodawcy przewidują, że wpływ migracji zarobkowych na wzrost wynagrodzeń będzie w najbliższych miesiącach: bardzo duży – 8,1%, duży – 20,0%, średni – 23%, bardzo mały – 8,9%. Pozostali pracodawcy (22,1%) nie upatrują przyczyny podwyżek w emigracjach zarobkowych, lecz w innych czynnikach. Podobnie różnorodne są odpowiedzi dotyczące znaczenia migracji dla innych aspektów funkcjonowania ich firm (na przykład dla rekrutacji pracowników). Najbardziej dotkliwie emigracje zarobkowe odczuwają przedstawiciele przemysłu oraz budownictwa.

Co piąty bezrobotny (20%) stwierdza, że co najmniej raz w życiu wyjeżdżał za granicę do pracy. Bezrobotni wymieniają następujące przyczyny powrotu do kraju (można było wskazać nie więcej niż trzy przyczyny łącznie): powrót do rodziny (39,4%), sezonowy charakter pracy (32,3%), powrót zgodnie z założonym planem (30,4%), zaoszczędzenie zaplanowanej sumy (22,8%) oraz inne przyczyny.

Pracę za granicą w ciągu najbliższych sześciu miesięcy zamierza podjąć 18% bezrobotnych. Pozostali (82,0%) nie planują migracji zarobkowych.

Bezrobotnych deklarujących zamiar wyjazdu za granicę pytaliśmy, jakie minimalne wynagrodzenie netto („na rękę”), otrzymane od krajowego pracodawcy, odwołałoby ich od zamiaru wyjazdu. Uśrednione oczekiwania wynoszą 2482 zł netto, to jest 3723 zł brutto. Niewielka liczba bezrobotnych (1,8% całej badanej próby) stwierdza, że żadne wynagrodzenie nie zatrzyma ich w kraju.

W porównaniu z październikową edycją badań zwiększyła się liczba pracodawców, którzy stwierdzają problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Jesienią było to 63,5% pracodawców. Obecnie twierdzi tak 70,0% pracodawców.

Wzrosła liczba bezrobotnych, którzy odrzucają oferty powiatowych urzędów pracy. Co piąty bezrobotny (21,0%) w ogóle nie zainteresował się propozycją zatrudnienia przedłożoną w ciągu ostatnich sześciu miesięcy. W poprzedniej edycji badań takiej odpowiedzi udzieliło 17,3% bezrobotnych.

Wyraźnie wzrósł optymizm bezrobotnych dotyczący szans znalezienia pracy. Obecnie 34,5% bezrobotnych uważa, że w ciągu dwunastu miesięcy znajdzie pracę. Jesienią ubiegłego roku przypuszczało tak 21,8% bezrobotnych.

1

Charakterystyka badań

Celem badań było zebranie opinii bezrobotnych oraz pracodawców na następujące tematy: 1) oczekiwania płacowe pracobiorców, 2) przypuszczenia dotyczące gotowości pracodawców do ulegania naciskom płacowym, 3) przypuszczenia na temat zmian w produktywności pracy, 4) przypuszczenia dotyczące wpływu migracji na wybrane aspekty krajowego rynku pracy.

Odbiorcami raportu są departamenty zajmujące się analizami ekonomicznymi oraz kierownictwo NBP. Odbiorcy oczekiwali, że raport z badań będzie syntetyczny, dlatego w raporcie wyeksponowano szczególne istotne zagadnienia. Poza tym oczekiwano prezentacji wyników badań, która będzie miała formę komunikatu. Raport koncentruje się więc na omówieniu danych, a nie ich interpretacji lub wyjaśnianiu. To w gestii ekonomistów leży odpowiadanie na powstałe pytania. Owocna może być interpretacja wyników badań przy wykorzystaniu stosownych modeli ekonomicznych. Jeżeli w dodatku zestawia się je z wynikami innych analiz dotyczących gospodarki, poszerzą wiedzę, która jest użyteczna w podejmowaniu decyzji dotyczących polityki pieniężnej.

Badania terenowe przeprowadzono we wszystkich województwach w ostatnim tygodniu kwietnia i w maju 2007 r. Jest to druga edycja badań krajowego rynku pracy prowadzonych przez Narodowy Bank Polski. W porównaniu z pierwszą edycją z października 2006 r. badania poszerzono o zagadnienia produktywności pracy oraz migracji zarobkowych. W związku z tym zmodyfikowano kwestionariusze ankiet. Usunięto niektóre pytania oraz wprowadzono nowe. Niektóre pytania po uwzględnieniu doświadczeń zebranych podczas poprzedniej edycji udoskonalono. Powtarzające się w obydwu edycjach pytania pozwalają na analizy porównawcze uwzględniające perspektywę czasową.

W każdym województwie badaniami objęto trzy lub pięć powiatów. Był to jeden lub dwa powiaty o wskaźniku bezrobocia niższym niż przeciętna stopa bezrobocia w województwie (według stanu na marzec 2007 r.), jeden lub dwa powiaty o wskaźniku bezrobocia wyższym niż przeciętna stopa bezrobocia oraz stołeczny powiat grodzki. Stołeczne powiaty grodzkie mają w próbie powiatów najniższą stopę bezrobocia.

Zbadano próbę bezrobotnych liczącą 2 400 respondentów oraz próbę pracodawców reprezentującą 2 000 przedsiębiorstw. Struktura próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu była następująca: do 6 miesięcy – 36,5%; od 6 do 12 miesięcy – 15,3%; powyżej 12 miesięcy – 48,2 %. Struktura pracodawców według wielkości przedsiębiorstw była następująca: mikro – 52,4%, małe – 25,1%, średnie – 15,4% i duże – 7,1%. Ogółem w badanych przedsiębiorstwach było zatrudnionych 210 256 pracowników.

Dobór prób badawczych miał charakter celowo-warstwowy.

Załączniki nr 1, 2 i 3 zawierają opis organizacji badań terenowych, zasady doboru prób badawczych oraz charakterystykę prób badawczych.

W wyniku analizy zebranych materiałów powstał raport syntetyczny, który dotyczy polskiego rynku pracy, oraz 16 raportów na temat wojewódzkich rynków pracy. W przygotowaniu badań oraz opracowaniu raportu duży wkład wnieśli: Wiktor Wojciechowski (DAMS, obecnie Instytut Ekonomiczny), Jacek Socha (DAMS, obecnie Instytut Ekonomiczny), Adrian Gućwa (O/O Katowice), Witold Nalepa (O/O Katowice). Dotyczy to zwłaszcza organizacji badań, przygotowania próby badawczej oraz analiz statystycznych. Podziękowanie należy się również zaangażowanym w badania pracownikom ze wszyst-

kich oddziałów okręgowych. Raporty dotyczące wojewódzkich rynków pracy (łącznie kilkaset stron) są autorstwa pracowników z oddziałów okręgowych. Raporty są dostępne w Instytucie Ekonomicznym oraz w Oddziale Okręgowym w Katowicach. Powstała również baza danych, którą można zostać wykorzystać do dalszych analiz oraz do identyfikacji procesów w perspektywie czasowej.

2

Wynagrodzenia

2.1. Wynagrodzenia w opiniach pracodawców

Zdecydowana większość pracodawców stwierdza, że osoby, które już świadczą pracę, są skłonne przejść do ich przedsiębiorstw pod warunkiem uzyskania wynagrodzenia trochę wyższego lub znacznie wyższego niż pół roku wcześniej. Takie oceny w odniesieniu do wysokiej klasy specjalistów formułuje 74,2% pracodawców, do robotników wykwalifikowanych – 71,8% pracodawców, robotników niewykwalifikowanych – 54,8%. Niewielki procent pracodawców ocenia, że oczekiwania płacowe są zbliżone do tych z końca 2006 r. W poszczególnych kategoriach społeczno-zawodowych jest to odpowiednio: 7,9%, 11,0% oraz 21,0%. Znikoma część pracodawców (około dwóch procent) ocenia, że kandydaci do pracy są skłonni zaakceptować wynagrodzenie niższe niż przed sześcioma miesiącami.

Jeżeli zestawimy wyniki badań z maja 2007 r. z tymi z października 2006 r., okazuje się, że nastąpił nieznaczny spadek liczby wskazań na wyższe i trochę wyższe oczekiwania płacowe specjalistów oraz robotników wykwalifikowanych. Z kolei wyraźnie wzrosła liczba wskazań ze strony robotników niewykwalifikowanych (tabela 1). Uśrednione oceny pracodawców można traktować jako syntetyczną ocenę rynku pracy. Zgodnie z nią presja płacowa w ostatnim półroczu utrzymuje się na zbliżonym poziomie (przeciwstawne tendencje w różnych segmentach rynku pracy znoszą się nawzajem).

Z wypowiedzi pracodawców w 2007 r. wynika, że ze strony bezrobotnych narasta presja płacowa. Ponad połowa pracodawców stwierdza, że obecnie bezrobotni, będący wysokiej klasy specjalistami lub robotnikami wykwalifikowanymi, są skłonni podjąć pracę za wynagrodzenie wyższe lub znacznie wyższe niż sześć miesięcy temu. Znacznie mniej pracodawców (40%) jest skłonnych przypisać tę samą postawę niewykwalifikowanym bezrobotnym. Warto zauważyć, że znaczna część pracodawców (23,4%) utrzymuje, że niewykwalifikowani bezrobotni są gotowi podjąć pracę na warunkach płacowych zbliżonych do tych sprzed sześciu miesięcy. Pracodawcy podobną opinię rzadziej formułują wobec specjalistów i robotników wykwalifikowanych (odpowiednio 13,3% i 17,9%) (tabela 2).

Tabela 1

Oczekiwania płacowe ze strony osób świadczących pracę w latach 2006–2007 w opiniach pracodawców

Osoby świadczące pracę są skłonne ją kontynuować lub podjąć pracę u innego pracodawcy za wynagrodzenie:	Wysokiej klasy specjaliści		Robotnicy wykwalifikowani		Robotnicy niewykwalifikowani	
	X 2006	V 2007	X 2006	V 2007	X 2006	V 2007
Zdecydowanie niższe	1,3%	1,4%	0,5%	1,2%	0,6%	1,0%
Trochę niższe	0,5%	0,6%	0,7%	0,9%	1,9%	1,5%
Na podobnym poziomie	7,0%	7,9%	9,6%	11,0%	29,8%	21,0%
Trochę wyższe	28,6%	28,0%	38,0%	36,9%	31,5%	33,0%
Zdecydowanie wyższe	47,0%	46,2%	37,5%	34,9%	14,3%	21,8%
Trudno powiedzieć	15,6%	15,9%	13,8%	15,2%	21,9%	21,7%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uwaga: w tabeli nie zostały uwzględnione braki odpowiedzi.

Tabela 2

Oczekiwanie płacowe a aktywność zawodowa (w podziale na pracujących i bezrobotnych) w 2007 r. – w opiniach pracodawców

Osoby świadczące pracę oraz bezrobotni są skłonni pracować za wynagrodzenie:	Wysokiej klasy specjaliści		Robotnicy wykwalifikowani		Robotnicy niewykwalifikowani	
	Pracujący	Bezrobotni	Pracujący	Bezrobotni	Pracujący	Bezrobotni
Zdecydowanie niższe niż 6 miesięcy temu	1,3%	0,9%	1,1%	0,8%	0,9%	1,1%
Trochę niższe niż 6 miesięcy temu	0,6%	1,1%	0,8%	1,7%	1,3%	2,6%
Zbliżone do wynagrodzeń sprzed 6 miesięcy	7,4%	13,3%	10,4%	17,9%	19,3%	23,4%
Trochę wyższe niż 6 miesięcy temu	26,3%	25,7%	35,2%	30,6%	30,4%	24,0%
Zdecydowanie wyższe niż 6 miesięcy temu	43,5%	29,5%	33,3%	21,8%	20,1%	16,0%
Trudno powiedzieć	15,0%	23,4%	14,5%	22,2%	20,0%	25,3%
Brak odpowiedzi	5,9%	6,1%	4,7%	5,0%	8,0%	7,6%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uwaga: w tabeli zostały uwzględnione braki odpowiedzi.

Interpretując powyższe odpowiedzi, warto podkreślić, że pracodawcy:

– znacznie rzadziej, niż na osoby pracujące, wskazują na bezrobotnych jako tę kategorię społeczno-zawodową, która wywiera presję płacową,

– wskazują niższe, niż u osób świadczących pracę, oczekiwania płacowe bezrobotnych (tabela 2).

– są zdania, że głównym źródłem presji płacowej są osoby już świadczące pracę, a nie bezrobotni.

Warto porównać oczekiwania płacowe bezrobotnych w układzie dynamicznym. W ubiegłym roku pytaliśmy pracodawców o oczekiwania płacowe bezrobotnych bez wnikania w kwalifikacje bezrobotnych, natomiast w 2007 r. w podziale na trzy kategorie społeczno-zawodowe. Okazuje się, że pracodawcy odnotowują wzrost oczekiwań płacowych ze strony wszystkich trzech kategorii bezrobotnych, wyodrębnionych ze względu na kwalifikacje (w porównaniu z oszacowaniami oczekiwań płacowych bezrobotnych w 2006 r.). Mimo że w majowej edycji badań wskazania na bezrobotnych nie osiągnęły takiego poziomu, jak na osoby pracujące, to jednak ich udział wyraźnie wzrósł w relacji do wskazań z ubiegłego roku. Na przykład w ubiegłym roku 11,2% pracodawców stwierdziło, że oczekiwania bezrobotnych są zdecydowanie wyższe niż przed rokiem. Obecnie tę samą ocenę dało 29% pracodawców odnośnie do wysokiej klasy specjalistów, 21% – do robotników wykwalifikowanych i 16% – do robotników niewykwalifikowanych. Podobnie wyraźny wzrost dotyczy stwierdzenia o nieznacznym zwiększeniu się oczekiwań płacowych. Przy czym liczba stwierdzeń o utrzymywaniu się oczekiwań płacowych bezrobotnych na zbliżonym poziomie znacznie zmniejszyła się. Taką samą tendencję zaobserwowano wśród pracodawców niezdecydowanych w swoich ocenach. Wniosek o wyraźnym zwiększeniu się oczekiwań płacowych bezrobotnych został dodatkowo wzmocniony, ponieważ obecnie nasze pytania dotyczyły krótszego przedziału czasowego (tabela 2; tabela 3).

Jeżeli więc zestawimy oceny pracodawców na temat oczekiwań płacowych z obydwu edycji badań rynku pracy, to okazuje się, że – zdaniem pracodawców – zwiększają się oczekiwania płacowe bezrobotnych, natomiast w przypadku osób świadczących pracę utrzymują się na zbliżonym poziomie.

Presja płacowa kandydatów do pracy spotyka się z różnymi reakcjami pracodawców: od odporności do ulegania żądaniom płacowym. Świadczą o tym odpowiedzi pracodawców dotyczące ich prognoz kształtowania się wynagrodzeń w ciągu najbliższych sześciu miesięcy. Okazuje się, że 42,4% pracodawców przypuszcza, iż wynagrodzenia w ich

Tabela 3**Oczekiwania płacowe bezrobotnych w 2006 r.**

Bezrobotni są skłonni pracować za wynagrodzenie:	Bezrobotni
a. Zdecydowanie niższe niż przed rokiem	1,2%
b. Trochę niższe niż przed rokiem	2,6%
c. Zbliżone do wynagrodzeń sprzed roku	28,8%
d. Trochę wyższe niż przed rokiem	19,3%
e. Zdecydowanie wyższe niż przed rokiem	11,2%
f. Trudno powiedzieć	35,9%
Brak odpowiedzi	1,0%

Tabela 4**Kształtowanie się przeciętnego wynagrodzenia w przedsiębiorstwach według pracodawców (wyniki badań w 2006 i 2007 r.)***

Wynagrodzenie:	X 2006	V 2007
Znacznie wzrosło	8,2%	6,7%
Nieznacznie wzrosło	49,4%	42,4%
Będzie na zbliżonym poziomie	30,7%	39,4%
Nieznacznie zmniejszy się	0,4%	0,2%
Znacznie zmniejszy się	0,2%	0,1%
Nie potrafimy teraz powiedzieć	10,7%	11,1%
Nie dotyczy (przedsiębiorstwo prowadzone na zasadzie samozatrudnienia, bez umów o pracę, bez umów cywilnych)	0,4%	0,2%
Ogółem	100,0%	100,0%

* Najbliższe 12 miesięcy (badania w X 2006 r.); przez najbliższe 6 miesięcy (badania w V 2007 r.)

Uwaga: w tabeli nie zostały uwzględnione braki odpowiedzi.

przedsiębiorstwach nieznacznie wzrosną. Zbliżona liczba przedsiębiorców (39,4%) sądzi, że wynagrodzenia nie zmienią się. Relatywnie niewielka ilość respondentów (6,7%) uważa, że wynagrodzenia znacznie wzrosną. Śladowa ilość respondentów (pięciu, to jest 0,3%) stwierdziła, że wynagrodzenia spadną. Badania pokazują zatem, że presja płacowa kandydatów do pracy nie przełoży się na większą gotowość pracodawców do jej ulegania. Wprost przeciwnie, pracodawcy sygnalizują mniejszą niż w poprzednich badaniach gotowość ulegania presji płacowej.

Analiza porównawcza powyższych wyników z odpowiedziami na podobne, zadane w 2006 r., pytanie pokazuje, że w 2007 r. wyraźnie zmniejszył się udział respondentów przewidujących znaczny lub nieznaczny wzrost przeciętnych wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach. Wzrósł natomiast udział respondentów prognozujących utrzymanie się wynagrodzeń na dotychczasowym poziomie (tabela 4).

Interpretując powyższe dane należy pamiętać, że w październiku 2006 r. pytaliśmy się o najbliższe 12 miesięcy, natomiast ostatnie badania uwzględniają sześć miesięcy. Wyniki badań z 2007 r. należy więc traktować jako swoistą korektę przewidywań przedsiębiorców, dotyczącą okresu od czerwca do końca 2007 r. Wyniki obecnych badań sugerują, że podwyżki w drugim półroczu 2007 r. będą niższe, niż pierwotnie sądzili pracodawcy. Pośrednio można zatem wywnioskować, że pracodawcy przypuszczają, iż mimo wzrostu wynagrodzeń, nastąpi jednak wolniejszy przyrost przeciętnych wynagrodzeń w porównaniu z tendencją z pierwszej połowy bieżącego roku.

Gotowość (bądź jej brak) do ulegania oczekiwaniom płacowym sprawdzaliśmy również, zadając tym pracodawcom, którzy przewidują wzrost przeciętnych wynagrodzeń,

Tabela 5
Przewidywany wzrost wynagrodzeń w porównaniu do żądań płacowych pracowników (według sekcji) będzie:

	Sekcje według PKD				Ogółem
	Przemysł <10-41>	Budownictwo <45>	Handel i naprawy <50-52>	Pozostałe usługi >55	
Wyższy	3,7%	5,5%	2,4%	2,5%	3,2%
Porównywalny	33,7%	42,1%	43,5%	38,7%	39,9%
Nieznacznie niższy	31,0%	21,4%	19,5%	24,1%	23,5%
Znacznie niższy	14,4%	13,1%	10,5%	15,2%	13,2%
Trudno powiedzieć	14,4%	17,9%	23,7%	18,5%	19,4%
Brak odpowiedzi	2,8%	0,0%	0,4%	1,0%	0,8%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela 6
Przewidywany wzrost wynagrodzeń w porównaniu do żądań płacowych pracowników (według wielkości) będzie:

	Wielkość przedsiębiorstwa				Ogółem
	1–9	10–49	50–249	250 i powyżej	
Wyższy	3,6%	3,7%	2,3%	1,2%	3,2%
Porównywalny	48,2%	37,7%	32,4%	17,9%	39,9%
Nieznacznie niższy	19,8%	23,4%	28,3%	33,3%	23,5%
Znacznie niższy	7,3%	12,5%	18,5%	35,7%	13,2%
Trudno powiedzieć	20,0%	22,7%	17,3%	9,5%	19,4%
Brak odpowiedzi	1,1%	0,0%	1,2%	2,4%	0,8%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

pytania dodatkowego dotyczącego wzrostu wynagrodzeń w stosunku do żądań pracowników. Okazuje się, że około 40% pracodawców przypuszcza, że wzrost wynagrodzeń w ich przedsiębiorstwach będzie porównywalny z żądaniami płacowymi pracowników, natomiast 36,7% – że będzie nieznacznie lub znacznie niższy. Gotowość ulegania żądaniom płacowym częściej zapowiadają pracodawcy, których firmy działają w budownictwie oraz w handlu i naprawach, niż przedstawiciele pozostałych sekcji. W układzie według wielkości przedsiębiorstw takie nastawienie jest jednoznacznie związane z wielkością przedsiębiorstwa. Im mniejsze przedsiębiorstwo, tym większa gotowość ulegania presji płacowej. W tym względzie dają się zauważyć radykalne różnice między małymi i dużymi przedsiębiorstwami. Duże przedsiębiorstwa nie zamierzają ulegać naciskom płacowym ze strony pracowników (tabela 5; tabela 6).

Tym pracodawcom, którzy przypuszczają, że przeciętne wynagrodzenia w ich przedsiębiorstwach wzrosną, zadaliśmy pytanie dotyczące procentowego wzrostu płac przez najbliższe 6 miesięcy. Uzyskaliśmy zróżnicowane odpowiedzi zarówno w układzie sekcji, jak i stopy bezrobocia oraz wielkości przedsiębiorstwa. Niemniej jednak większość wskazań w rozkładzie odpowiedzi sytuuje się w pobliżu górnych wielkości wzrostu (tabela 7).

Uśrednione wypowiedzi pracodawców, zważone przy uwzględnieniu liczby zatrudnionych w badanych przedsiębiorstwach, wskazują na wzrost przeciętnego wynagrodzenia w okresie od czerwca do listopada 2007 r. o 6,4% (tabela 8). Warto tu jeszcze raz podkreślić, że nie jest to przyrost w relacji do analogicznego okresu roku ubiegłego, lecz w relacji do miesiąca sprzed pół roku.

Tabela 7

Prognozy procentowego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia przez najbliższe 6 miesięcy

Przewidywany wzrost wynagrodzeń (O ile procent?)	Sektory według PKD				
	Przemysł <10-41>	Budownictwo <45>	Handel i naprawy <50-52>	Pozostałe usługi >55	Ogółem
o 1%	1,1%	0,7%	0,0%	1,0%	0,6%
o 2%	1,7%	0,0%	1,2%	1,3%	1,2%
o 3%	7,2%	3,6%	2,2%	1,3%	3,1%
o 4%	2,2%	0,0%	0,9%	2,7%	1,6%
o 5%	18,2%	8,0%	17,2%	15,9%	15,7%
o 6%	3,3%	0,7%	1,2%	1,7%	1,7%
o 7%	2,8%	2,2%	3,4%	3,0%	2,9%
o 8%	3,3%	2,2%	0,3%	2,3%	1,8%
o 9%	0,0%	0,0%	0,3%	0,3%	0,2%
o 10%	33,7%	38,4%	38,2%	40,9%	38,2%
powyżej 10%	26,5%	44,2%	35,1%	29,6%	33,0%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uwaga: dane zawarte w tabeli nie uwzględniają braków odpowiedzi. Na 980 respondentów, których dotyczyło pytanie, nie odpowiedziało 35.

Okazuje się również, że pracodawcy z powiatów o stopie bezrobocia wyższej niż średnia krajowa są skłonni przewidywać większe podwyżki w swoich przedsiębiorstwach niż przedstawiciele powiatów o niższej stopie bezrobocia. Zależność tę można wytłumaczyć, odwołując się do hipotezy o pojawieniu się tendencji polegającej na wyrównywaniu wynagrodzeń między regionami. W układzie sektory najwyższe przyrosty przeciętnych wynagrodzeń prognozują przedstawiciele pozostałych usług rynkowych. Z kolei z punktu widzenia zasięgu rynku, na którym działają przedsiębiorstwa, najwyższe podwyżki przewidują pracodawcy z przedsiębiorstw działających na rynku ogólnopolskim, a najniższe – na rynku międzynarodowym. Według wielkości przedsiębiorstw najwyższe przyrosty przeciętnych wynagrodzeń wskazują pracodawcy reprezentujący małe przedsiębiorstwa (10–49 pracowników), natomiast najniższe – przedstawiciele średnich przedsiębiorstw (tabela 8).

Tabela 8

Uśrednione wypowiedzi pracodawców na temat procentowego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń przez najbliższe 6 miesięcy (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości zatrudnienia)

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Powiaty stołeczne	Ogółem
Przeciętny prognozowany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	5,8%	6,7%	6,5%	6,4%

Sektory wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Przeciętny prognozowany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	6,4%	5,7%	6,1%	6,7%	6,4%

Zasięg działania przedsiębiorstwa	Lokalny (gmina, powiat)	Regionalny (województwo)	Ogólnopolski	Międzynarodowy	Ogółem
Przeciętny prognozowany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	5,0%	6,9%	7,7%	4,5%	6,4%

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba pracowników)	1–9	10–49	50–249	Powyżej 250	Ogółem
Przeciętny prognozowany wzrost wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy	6,7%	7,9%	5,9%	6,4%	6,4%

Pracodawcy wymieniają podobne przyczyny przyrostu przeciętnych wynagrodzeń, jak w ubiegłorocznej edycji badań. Są to: chęć zatrzymania najlepszych pracowników (w 2006 i 2007 r. odpowiednio: 32,7% i 33,7%), dobry wynik finansowy przedsiębiorstwa (31,3% i 23,7%), podwyżki w innych przedsiębiorstwach w regionie (11,4% i 15,9%), żądania pracowników (9,1% i 15,0%), coroczna waloryzacja, wynikająca na przykład z układu zbiorowego (13,8% i 9,5%).

Zatem deficyt atrakcyjnych pracowników na rynku pracy jest dalej bardzo często przesłanką podwyżek wynagrodzeń. Dobre wyniki finansowe należy traktować – podobnie jak przy interpretacji ubiegłorocznych badań – jako warunek podwyżek, a nie jako przyczynę. Warto tu dodać, że wyraźnie rzadsze wskazania na tę kategorię odpowiedzi pokazują pewną tendencję – podwyżki są nieuchronne, nawet jeśli miałyby się to odbywać za cenę niższego zysku.

2.2. Wynagrodzenia z perspektywy bezrobotnych

W majowej edycji badań z 2007 r. powtórzyliśmy pytania o minimalną miesięczną płacę netto, która skłoniłaby bezrobotnych do podjęcia pracy przy dojazdach: a) nie dłuższych niż pół godziny oraz, b) nie dłuższych niż około godziny. Ponadto pytaliśmy, jaka minimalna płaca skłoniłaby ich do zmiany miejsca zamieszkania. Uzyskane wyniki pozwoliły na obliczenie przeciętnego oczekiwanego wynagrodzenia progowego brutto, czyli takiego minimalnego wynagrodzenia, za które bezrobotny jest skłonny podjąć pracę (tabela 9).

Przy dojazdach nie dłuższych niż pół godziny uśrednione oczekiwania bezrobotnych wynoszą 1951 zł brutto, przy dojazdach około jednej godziny – 2498 zł brutto, natomiast w razie zmiany miejsca zamieszkania – 3612 zł brutto.

Oczekiwania płacowe większości bezrobotnych są zdecydowanie wyższe niż ustawowa płaca minimalna. Przy tym ich aspiracje płacowe zdecydowanie wzrastają wraz z dłuższym dojazdem z miejsca zamieszkania do miejsca pracy. Najwyższe są w przypadku zmiany miejsca zamieszkania. Podobnie jak w poprzedniej edycji badań, związek między wysokością stopy bezrobocia w powiatach zamieszkiwanych przez bezrobotnych a ich aspiracjami płacowymi jest słaby. Niemniej jednak korelacja ta jest jednoznacznie negatywna: im niższa stopa bezrobocia, tym wyższe oczekiwania płacowe.

W porównaniu do październikowej edycji badań z 2006 r. obecne aspiracje płacowe bezrobotnych wzrosły. W przypadku dojazdów do pół godziny jest to wzrost o 9,1%,

Tabela 9

Oczekiwania płacowe bezrobotnych (wyniki badań z 2006 i 2007 r.)

	Powiaty stołeczne			Powiaty o najniższym bezrobociu			Powiaty o najwyższym bezrobociu			Ogółem		
	X 2006	V 2007	Dyna- mika (o %)	X 2006	V 2007	Dyna- mika (o %)	X 2006	V 2007	Dyna- mika (o %)	X 2006	V 2007	Dyna- mika (o %)
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	1908	2076	8,8	1684	1985	17,9	1665	1897	13,9	1789	1951	9,1
Czas dojazdu do pracy około godziny	2409	2489	3,3	2321	2572	10,8	2178	2444	12,2	2300	2498	8,6
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	3870	4103	6,0	3202	3646	13,9	3097	3498	12,9	3377	3612	7,0
Jako % płacy minimalnej (zmiana w pkt. proc.)												
Czas dojazdu do pracy do pół godziny	212%	231%	+19	187%	221%	+33	185%	211%	+26	199%	217%	+18
Czas dojazdu do pracy około godziny	268%	277%	+9	258%	286%	+28	242%	272%	+30	256%	278%	+22
Podjęcie pracy poza miejscem zamieszkania	430%	456%	+26	356%	406%	+49	344%	389%	+45	376%	402%	+26

w przypadku dojazdów, które zajmują około jednej godziny – o 8,6%, natomiast w razie potrzeby zmiany miejsca zamieszkania – o 7,0%. Oczekiwania płacowe bezrobotnych były zdecydowanie mniejsze w powiatach stołecznych niż w pozostałych (niezależnie od tego, czy są to powiaty o wysokiej lub niskiej stopie bezrobocia).

Przeciętny koszt półgodzinnych dojazdów do pracy bezrobotni szacują na 151 zł miesięcznie (wzrost o 3,3%), natomiast dojazdów trwających jedną godzinę – 250 zł miesięcznie (podobnie jak w październiku 2006 r.).

Przy dojazdach do pracy nieprzekraczających pół godziny – niewielka liczba bezrobotnych (2,0%) jest gotowa zaakceptować ustawową płacę minimalną. W ubiegłorocznej edycji badań było to 3,5% respondentów. Z kolei przy dojazdach trwających 1 godzinę – jest to 1,0% bezrobotnych (w październiku 2006 r. – 0,8%).

Bezrobotni, którzy w okresie ostatnich dwóch lat wyjeżdżali za granicę w celach zarobkowych, deklarują znacznie wyższy poziom płacy progowej (o około 10%) niż pozostali, niezależnie od czasu dojazdów do pracy.

Warto podkreślić, że wzrost oczekiwań płacowych bezrobotnych jest zbieżny z uśrednionymi przewidywaniami pracodawców odnośnie do wielkości wzrostu przeciętnych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach. Zestawmy jeszcze raz te liczby – przewidywany przez pracodawców wzrost przeciętnych wynagrodzeń: o 6,7%; wzrost aspiracji płacowych związanych z długością dojazdu do pracy (pół godziny lub jedna godzina) oraz zmiany miejsca zamieszkania, odpowiednio o 9,1%, o 8,6% i o 7,0%.

3

Produktywność pracy, sprzedaż oraz ceny

Większość pracodawców (59,4%) uważa, że produktywność pracy w ciągu najbliższych sześciu miesięcy nie zmieni się. Nieco ponad 21% uważa, że produktywność wzrośnie. Żadne z przedsiębiorstw nie przewiduje spadku produktywności pracy. Zdania na ten temat nie ma 17,6% ankietowanych przedsiębiorców.

Ci pracodawcy, którzy przewidują zwiększenie produktywności pracy, szacują, że będzie to wzrost o 17,2%. Jeżeli jednak uwzględnić w analizie również tych pracodawców, którzy przypuszczają, że produktywność pracy w ich przedsiębiorstwach utrzyma się na dotychczasowym poziomie – to uśredniony przewidywany wzrost produktywności pracy wynosi 4,4% (tabela 10).

Największy wzrost produktywności pracy jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które: a) mają swoje siedziby w stołecznych powiatach województw; b) działają w przemyśle; c) są małymi przedsiębiorstwami (10–49 pracowników); d) sprzedają swoje produkty na rynku międzynarodowym lub ogólnokrajowym.

Tabela 10

Uśrednione przewidywania pracodawców na temat wzrostu produktywności pracy

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Powiaty stołeczne	Ogółem
Wzrost produktywności Przeciętny prognozowany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	3,9	4,6	4,8	4,4

Sekcje wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Wzrost produktywności Przeciętny prognozowany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	5,4	3,6	4,4	4,2	4,4

Wielkość przedsiębiorstwa (według liczby pracowników)	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Wzrost produktywności Przeciętny prognozowany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	4,5	5,2	3,6	3,5	4,4

Zasięg działania przedsiębiorstwa	Lokalny (gmina, powiat)	Regionalny (województwo)	Ogólnopolski	Międzynarodowy	Ogółem
Wzrost produktywności Przeciętny prognozowany wzrost produktywności w badanych przedsiębiorstwach w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	2,7	4,1	5,0	7,1	4,4

Uwaga: w obliczeniach zostały również uwzględnione odpowiedzi pracodawców, które wskazują na utrzymanie się produktywności na dotychczasowym poziomie. Braki odpowiedzi pominięto.

Tabela 11

Dynamika przychodów szacowanych przez przedsiębiorców (na podstawie odpowiedzi na pytania o przychody z ostatnich sześciu miesięcy oraz o przychody przewidywane w najbliższych sześciu miesiącach)

Łączne przychody w ostatnich 6 miesiącach	35 207 488 302,0 zł
Łączne prognozowane przychody w okresie najbliższych 6 miesięcy	37 581 231 016,0 zł
Wzrost przychodów	2 373 742 714,0 zł
Stopa wzrostu przychodów	6,74%

Uwaga: na obydwie pytania dotyczące przychodów udzieliło odpowiedzi 1 326 respondentów.

Istnieje wyraźny związek między rynkiem, na którym działa przedsiębiorstwo, a przypuszczeniami na temat wzrostu produktywności pracy: im rozleglejszy rynek, tym większa produktywność pracy (tabela 10).

Powyższy wskaźnik wzrostu produktywności pracy ma charakter definicji, ponieważ pytamy wprost o produktywność pracy. Mimo że w ankiecie zdefiniowano produktywność pracy jako „liczbę jednostek produktów lub usług przypadających na jednostkę pracy”, jej wskaźnik może być nieprawidłowo rozumiany przez respondentów. Uzupełniono więc go o wskaźnik inferencyjny. Na podstawie odpowiedzi na dodatkowe pytania dotyczące sprzedaży – o przychody przedsiębiorstw z ostatnich sześciu miesięcy oraz o przychody przewidywane w najbliższych sześciu miesiącach obliczono stopę wzrostu sprzedaży. Uśrednione szacunki stopy wzrostu sprzedaży, które wynikają z wypowiedzi przedsiębiorców, wynoszą 6,74% (tabela 11).

Należy zaznaczyć, że zmiany w sprzedaży są niejednoznacznie powiązane ze zmianami w produktywności, wpływają na to zmiany w cenach oraz zmiany w zapasach. Niemniej jednak warto zestawić obydwa wskaźniki. Okazuje się, że pracodawcy przewidują większy wzrost sprzedaży niż produktywności pracy.

Warto w tym miejscu zestawić również wskaźnik wzrostu sprzedaży z uśrednionymi szacunkami pracodawców na temat przewidywanego wzrostu przeciętnych wynagrodzeń (pierwszy wskaźnik dotyczy relacji między kolejnymi dwoma półroczami, drugi relacji między dwoma miesiącami w odstępie sześciu miesięcy). Obydwa wskaźniki są nieomal identyczne, chociaż dotyczą dwóch zasadniczo odmiennych wyjściowych wolumenów (mamy tu na myśli łączne wynagrodzenia oraz łączną sprzedaż za okres minionych sześciu miesięcy). Zatem ewentualne spełnienie takiej projekcji skutkowałoby znacznie większą podażą niż popytem. Abstrahujemy tutaj od popytu generowanego przez pieniądź kredytowy oraz przez zyski przedsiębiorców.

Pracodawcy stwierdzają, że na większą całkowitą produktywność pracy będą podobnie wpływać zarówno zastosowane w przedsiębiorstwach innowacje techniczne oraz technologiczne, jak i intensywniejsze wykorzystanie kapitału ludzkiego (inaczej mówiąc – wykorzystanie siły roboczej). Z innych pytań wynika, że wzrostu produktywności spodziewa się 37,7% przedsiębiorstw, które w ostatnich sześciu miesiącach wdrażały nowe technologie, oraz 27,1% przedsiębiorstw, które w tym czasie dokonały zakupu nowych maszyn i urządzeń. Wzrost produktywności pracy przewidują również przedsiębiorstwa, które nie wprowadziły lub nie zamierzają prowadzić wspomnianych innowacji. Tak więc również inne odpowiedzi, nie wprost, potwierdzają, że większa całkowita produktywność pracy będzie w wielu przypadkach następstwem intensywniejszego wykorzystania kapitału ludzkiego, u podstaw którego leżą między innymi zwiększony wysiłek, motywacja, lepsza efektywność lub lepsza organizacja pracy.

Zadaliśmy respondentom także kilka pytań sprawdzających ich przypuszczenia co do związku wynagrodzeń z wydajnością pracy. Okazuje się, że respondenci niezamierzają podwyższać wynagrodzeń w większości przypadków (91,0%) przypuszczają, iż wydajność utrzyma się na zbliżonym poziomie. Warto przy tym podkreślić, że około 7% tej kategorii

Tabela 12

Związek zmian w wynagrodzeniach ze zmianami w wydajności pracy – przewidywania ankietowanych przedsiębiorców

Zmiany w wynagrodzeniach będą się łączyć z:	Przewidywana stabilizacja wynagrodzeń na dotychczasowym poziomie będzie się łączyć z:	Prognozowany wzrost wynagrodzeń będzie się łączył z:
Spadkiem wydajności pracy pracowników	1,1%	0,7%
Utrzymaniem wydajności pracy pracowników na dotychczasowym poziomie	91,0%	53,3%
Wzrostem wydajności pracy pracowników podobnym do wzrostu wynagrodzeń	(nie dotyczy)	41,7%
Wzrostem wydajności pracy (lub – odpowiednio do pytania – znacznie wyższym wzrostem wydajności pracy pracowników niż wzrost wynagrodzeń)	6,9%	2,3%
Brak odpowiedzi	1,0%	2,0%
Ogółem	100,0%	100,0%

respondentów przypuszcza, że mimo to wydajność pracy wzrośnie. Z kolei ci respondenci, którzy przewidują podwyżki w swoich przedsiębiorstwach, mają mniej optymistyczną prognozę. Ponad połowa (53,3%) ocenia, że mimo podwyżek wydajność pracowników utrzyma się na dotychczasowym poziomie; 41,7% jest zdania, że podwyżkom będzie towarzyszyć podobny wzrost wydajności pracy; niewielu (2,3%) przypuszcza, że wzrost wydajności będzie większy od wzrostu wynagrodzeń (tabela 12).

42,3% respondentów uważa, że w ciągu sześciu miesięcy ceny ich produktów nie zmienią się; 39,3%, że ceny produktów wzrosną; natomiast 3,8% przypuszcza, że ceny spadną. Wzrost cen najczęściej przewidują pracodawcy, których przedsiębiorstwa: a) mają siedziby w stołecznych powiatach województw; b) działają w budownictwie (66% respondentów reprezentujących tę sekcję spodziewa się wzrostu cen swoich produktów); c) są dużymi przedsiębiorstwami. Utrzymanie się cen na dotychczasowym poziomie najczęściej przewidują pracodawcy, których przedsiębiorstwa: a) mają siedziby w powiatach o wyższej niż przeciętna krajowa stopie bezrobocia; b) są przyporządkowane do sekcji „pozostałe usługi rynkowe”; c) są mikro lub małymi przedsiębiorstwami.

Pracodawcy spodziewający się wyższych cen, szacują, że w ich przedsiębiorstwach ceny produktów stanowiących podstawowy przedmiot działalności wzrosną o 11,5%. Z kolei nieliczni pracodawcy, którzy przewidują spadek cen, szacują, że w ich przedsiębiorstwach cen produktów stanowiących podstawowy przedmiot działalności spadną o 8,8%. Jeżeli natomiast uwzględnić w analizie również tych pracodawców, którzy przypuszczają, że ceny w ich przedsiębiorstwach utrzymają się na dotychczasowym poziomie lub spadną – średnia ważona wzrostu cen, obliczona przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży, wynosi 2,7% (tabela 13).

Największy wzrost cen jest przewidywany w przedsiębiorstwach, które: a) mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia wyższej niż średnia krajowa; b) działają w budownictwie; c) są średnimi przedsiębiorstwami (50–249 pracowników); d) sprzedają swoje produkty na rynku lokalnym. Najmniejszego wzrostu cen oczekuje się w przedsiębiorstwach, które: a) mają swoje siedziby w powiatach o stopie bezrobocia niższej niż średnia krajowa, a zarazem nie są powiatami stołecznymi; b) są przyporządkowane do sekcji pozostałe usługi rynkowe; c) są małymi przedsiębiorstwami (1–9 pracowników); d) sprzedają swoje produkty na rynku ogólnopolskim.

Głównymi przyczynami wzrostów cen będą – zdaniem pracodawców – przede wszystkim czynniki kosztotwórcze, a więc rosnące ceny surowców i energii oraz wyższe koszty pracy, a nie wzrost popytu.

Najliczniejsi są ci respondenci, którzy przypuszczają, że w ich przedsiębiorstwach marże utrzymają się na dotychczasowym poziomie (48,9%). Nieznaczny lub znaczny wzrost

Tabela 13

Przeciętny prognozowany wzrost cen towarów lub usług (średnia ważona przy uwzględnieniu wielkości sprzedaży)

Typ powiatu	Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	Powiaty stołeczne	Ogółem
Przeciętny prognozowany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	1,4%	4,0%	2,6%	2,7%

Sekcje wg PKD	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi rynkowe	Ogółem
Przeciętny prognozowany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	3,3%	9,2%	1,1%	1,0%	2,7%

Wielkość przedsiębiorstwa	1–9	10–49	50–249	250 i więcej	Ogółem
Przeciętny prognozowany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	0,8%	1,7%	3,6%	2,6%	2,7%

Zasięg działania przedsiębiorstwa	Lokalny (gmina, powiat)	Regionalny (województwo)	Ogólnopolski	Międzynarodowy	Ogółem
Przeciętny prognozowany wzrost cen towarów lub usług, stanowiących główny przedmiot działalności przedsiębiorstw, w ciągu najbliższych 6 miesięcy (w %)	4,7%	2,1%	1,4%	3,2%	2,7%

marży przewiduje odpowiednio 17,2% oraz 2,9% pracodawców, natomiast nieznaczny lub znaczny spadek – 10,1% oraz 3,6%. Zatem uśrednione przypuszczenia pracodawców wskazują na utrzymanie się marż na zbliżonym do dotychczasowego (choć nieznacznie wyższym) poziomie. Takie wskazania przedsiębiorców łączą się z przewidywaniami dalszego wzrostu produktywności pracy, cen i przychodów, przy jednoczesnym wyhamowaniu wzrostu presji płacowej. Z badań wynika, że pracodawcy nie zauważają, jak dotąd, wpływu wyższych wynagrodzeń na spadek marż (tabela 14).

Tabela 14
Wynagrodzenia a marże w opiniach pracodawców (przez najbliższe 6 miesięcy)

Wynagrodzenie Marża	Znacznie wzrośnie	Nieznacznie wzrośnie	Będzie na zbliżonym poziomie	Nieznacznie zmniejszy się	Znacznie zmniejszy się	Nie potrafimy teraz powiedzieć	Nie dotyczy	Brak odpo- wiedzi
Znaczny wzrost marży	9,0%	3,2%	1,8%	0,0%	0,0%	1,8%	0,0%	0,0%
Nieznaczny wzrost marży	20,1%	21,0%	13,4%	0,0%	0,0%	14,9%	0,0%	0,0%
Utrzymanie się marży na dotychczasowym poziomie	39,6%	46,6%	55,6%	50,0%	0,0%	40,5%	25,0%	33,3%
Nieznaczny spadek marży	9,7%	11,0%	9,3%	0,0%	0,0%	10,4%	0,0%	0,0%
Znaczny spadek marży	4,5%	3,3%	3,1%	25,0%	0,0%	5,0%	0,0%	33,3%
Trudno powiedzieć	7,5%	8,0%	9,8%	0,0%	100,0%	24,8%	75,0%	33,3%
Brak odpowiedzi	9,7%	6,9%	7,1%	25,0%	0,0%	2,7%	0,0%	0,0%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uwaga: przy analizie związku między wynagrodzeniami a marżami proponuje się nie uwzględniać wskaźników dotyczących spadku wynagrodzeń, ponieważ takiej odpowiedzi udzieliło tylko 5 respondentów.

4

Migracje zarobkowe a rynek pracy

4.1. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach pracodawców

Pracodawcom, którzy przewidują wzrost wynagrodzeń w swoich przedsiębiorstwach, zadaliśmy pytanie „w jakim stopniu wzrost wynagrodzeń będzie powodowany przez migrację zarobkową”. Zdecydowana większość respondentów stwierdza, że ten czynnik będzie miał wpływ na podwyżki: bardzo duży – 8,1%, duży – 20,0%, średni – 23,1%, bardzo mały – 8,9%. Natomiast pozostali pracodawcy (22,1%) nie upatrują przyczyny podwyżek w emigracjach zarobkowych (tabela 15).

Respondenci reprezentujący przedsiębiorstwa, w których spadło zatrudnienie, przyczyn tego procesu upatrują między innymi w migracjach zarobkowych (22,4% wskazań). Jest to najczęściej wymieniana przyczyna. Na dalszych miejscach są odejścia do konkurencji, restrukturyzacja firmy, zmniejszenie sprzedaży i inne przyczyny.

Powyższe odpowiedzi mogą wprowadzać w błąd, ponieważ spadek zatrudnienia nastąpił tylko w kilkudziesięciu przedsiębiorstwach. Dlatego zapytaliśmy się dodatkowo o przyczyny, w ogóle, odejść pracowników. Odpowiedzi (35,1% wskazań) potwierdzają znaczenie właśnie wyjazdów zarobkowych. Przy tym najwięcej wskazań pochodzi od reprezentantów firm działających w przemyśle i budownictwie (tabela 16).

Zdecydowana większość przedsiębiorstw (69,8%) miała problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Wśród przyczyn tych trudności migracje zarobkowe były wymieniane na trzecim miejscu (16,4% wskazań) – po wskazaniach na brak pracowników z odpowiednimi kwalifikacjami (42,3%) oraz na oczekiwania płacowe kandydatów (19,5%).

W wielu przedsiębiorstwach są wakujące stanowiska pracy (43,4% przedsiębiorstw). Zdecydowana większość respondentów stwierdza, że na taki stan rzeczy emigracje zarobkowe mają wpływ: bardzo duży – 13,6%, duży – 26,3%, średni – 24,1%, mały – 9,7%, bar-

Tabela 15
Wpływ migracji zarobkowej na przewidywany wzrost wynagrodzeń

	Sekcje według PKD				Ogółem
	Przemysł <10-41>	Budownictwo <45>	Handel i naprawy <50-52>	Pozostałe usługi >55	
Bardzo duży	10,2%	10,3%	4,5%	9,5%	8,1%
Duży	19,3%	32,4%	16,2%	18,7%	20,0%
Średni	23,5%	28,3%	22,8%	20,6%	23,1%
Mały	13,4%	11,7%	19,5%	18,7%	16,9%
Bardzo mały	7,5%	4,8%	10,5%	9,8%	8,9%
Czynnik ten w ogóle nie będzie miał wpływu	24,6%	11,0%	26,5%	21,3%	22,1%
Brak odpowiedzi	1,5%	1,5%	0,0%	1,4%	0,9%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabela 16
Najczęstsze przyczyny odejścia pracowników (z własnej inicjatywy)

	Sektory według PKD				Ogółem
	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Pozostałe usługi	
Przechodzili do pracy w innych firmach	44,9%	27,6%	46,1%	43,7%	42,6%
Wyjeżdżali do pracy za granicę	40,3%	53,6%	31,8%	27,6%	35,1%
Odchodzili z pracy z innych przyczyn	7,9%	11,6%	12,3%	15,6%	12,4%
Brak odpowiedzi	6,9%	7,2%	9,8%	13,1%	9,9%
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Uwaga: 1039 = 100% (jako 100% są liczone wskazania tych pracodawców, którzy stwierdzili, że pracownicy odchodzili z pracy z własnej inicjatywy).

dzo mały – 4,9%. Co piąty respondent (19,7%) nie widzi związku między wakacjami w jego przedsiębiorstwie a migracjami zarobkowymi.

W rozkładzie odpowiedzi na powyższe pytanie (jak i na wcześniejsze, które dotyczą wpływu migracji na rynek) widać mocny związek między sekcją gospodarki a ocenami pracodawców. Migracje zarobkowe są najbardziej dotkliwie odczuwane przez przedstawicieli przemysłu oraz budownictwa. Natomiast stopa bezrobocia w powiecie, na terenie którego znajduje się przedsiębiorstwo, ma niewielki wpływ na rozkład odpowiedzi.

4.2. Wyjazdy zarobkowe za granicę w opiniach bezrobotnych

Zacznijmy od stwierdzenia, że utrzymuje się (a nawet pogłębia) niska mobilność przestrzenna bezrobotnych na krajowym rynku pracy. Pewna część bezrobotnych (w 2007 r. – 5%; w październiku 2006 r. – 4%) nie zamierza podjąć pracy przy dojazdach trwających do pół godziny niezależnie od zaoferowanej płacy. Około 17% bezrobotnych (w październiku 2006 r. – 12%) nie zdecyduje się na podjęcie pracy przy dojazdach trwających godzinę w jedną stronę. Również mniejsza, niż w poprzednich badaniach, liczba bezrobotnych jest gotowa podjąć pracę w takiej odległości od miejsca zamieszkania, że łączyłoby się to z przeprowadzką razem z rodziną lub z rozłąką (w maju 2007 r. – około 41%; w październiku 2006 r. – 50%). Warto dodać, że ewentualna gotowość dojazdów do pracy lub zmiany miejsca zamieszkania w celu podjęcia pracy wiąże się z wyższymi niż w 2006 r. wymaganiami płacowym, o czym wspomniano wcześniej.

Edycję badań z maja 2007 r. poszerzono o pytania na temat wyjazdów zarobkowych za granicę. Co piąty bezrobotny (20%) stwierdza, że nie mniej niż raz w życiu wyjeżdżał za granicę do pracy. Znacząca większość tych bezrobotnych, którzy wyjeżdżali za granicę w poszukiwaniu pracy, znalazła ją (około 90%). Natomiast starania 10% okazały się bezskuteczne.

Wśród bezrobotnych, którzy wyjeżdżali za granicę w celach zarobkowych (480 respondentów – liczbę tę traktujemy dalej jako 100%), najliczniejsi są ci, którzy wyjechali ponad dwa lata temu (49,2%). Przez ostatnie dwa lata wyjeżdżało 17,7%; przez rok – 16,9%, przez ostatnie sześć miesięcy – 8,5%, natomiast przez ostatnie trzy miesiące – 6,9%.

Najliczniejszą grupą są osoby, które pracowały do trzech miesięcy (37,3%). Do sześciu miesięcy pracowało 27,1% bezrobotnych, do dziewięciu – 8,6%, do dwunastu – 11,6%, ponad rok – 15,4%.

Wśród motywów podjęcia pracy, wyliczanych przez bezrobotnych, dominują następujące czynniki: znacznie wyższe zarobki niż w kraju (84,5% bezrobotnych), nauka języka

Tabela 17

Przesłanki skłaniające bezrobotnych do szukania pracy za granicą (według poziomu wykształcenia)

	Wyższe	Średnie	Zasadnicze zawodowe i niższe	Ogółem
Nie mogą znaleźć pracy w kraju	50,0%	33,5%	41,6%	39,4%
Znacznie wyższe zarobki	73,9%	87,2%	83,2%	83,7%
Znacznie lepsze warunki pracy	15,2%	24,4%	23,4%	22,9%
Większe możliwości rozwoju	21,7%	14,0%	12,6%	14,2%
Nauka języka	30,4%	29,3%	13,1%	21,2%
Chęć poznania innych krajów	6,5%	4,3%	9,4%	7,1%
Zamierzam podjąć za granicą naukę	2,2%	1,2%	0,9%	1,2%
Otrzymałem(am) ciekawą propozycję pracy	2,2%	6,1%	5,6%	5,4%
Za granicą pracują już krewni (znajomi)	13,0%	18,3%	18,2%	17,7%
Inne przyczyny	-	1,2%	1,9%	1,4%
Brak odpowiedzi	-	0,6%	0,5%	0,5%

Uwaga: udział wskazań liczony jest do liczby respondentów.

(32,4%), brak możliwości znalezienia pracy w kraju (28,8%), znacznie lepsze warunki pracy (24,4%), chęć poznania innych krajów (16,3%) oraz propozycja atrakcyjnej pracy (13,6%). Respondenci mogli wymienić nie więcej niż trzy przesłanki, którymi kierowali się, podejmując pracę za granicą. Stopa bezrobocia w powiatach, w których zamieszkują bezrobotni, oraz staż na bezrobociu w niewielkim stopniu różnicują odpowiedzi o przyczyny wyjazdu zarobkowego za granicę.

Połowa bezrobotnych (50,5%) przed wyjazdem zarobkowym za granicę miała stałą pracę (26,5%) lub utrzymywała się z prac dorywczych (24,0%). Pozostali nie mieli żadnej pracy, w tym – 36,3% w ogóle nie szukała pracy, natomiast 12,0% starała się o pracę.

Okazuje się, że co piąty bezrobotny (20,9%) pracował za granicą w swoim zawodzie. Pozostali (79,1%) podejmowali się prac niezwiązanych z zawodem. Zatrudnienie w swoim zawodzie najłatwiej było znaleźć osobom z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz niższym od zawodowego; najtrudniej – osobom z wykształceniem wyższym.

Bezrobotni wskazywali następujące powody powrotu do kraju (można było wymienić nie więcej niż trzy przyczyny łącznie): powrót do rodziny (39,4%), sezonowy charakter pracy (32,3%), powrót zgodnie z założonym planem (30,4%), zaoszczędzenie zaplanowanej sumy (22,8%) oraz inne.

W ciągu najbliższych sześciu miesięcy pracę za granicą zamierza podjąć 18% bezrobotnych. Większość (82,0%) nie planuje migracji zarobkowej. Najczęściej w celach zarobkowych zamierzają wyjeżdżać osoby z wykształceniem wyższym, najrzadziej – osoby z wykształceniem zawodowym i niższym od zawodowego. Bezrobotni na główny powód wyjazdu wskazują znacznie wyższe zarobki za granicą niż w kraju (83,7% bezrobotnych). W dalszej kolejności wymieniają również znacznie lepsze warunki pracy (22,9%), naukę języka (21,2%), krewnych lub znajomych pracujących za granicą (17,7%), większe możliwości rozwoju (14,9%) oraz inne przyczyny. We wskazywaniu powodów planowanego wyjazdu do pracy za granicę niewielkie znaczenie różnicujące ma staż pozostawiania na bezrobociu. Osoby bezrobotne od dłuższego czasu nieco częściej, niż pozostałe kategorie bezrobotnych, wskazują na zarobki. Również wykształcenie różnicuje odpowiedzi bezrobotnych. Osoby o wyższym wykształceniu częściej wskazują na przyczyny związane z roz-

Tabela 18
Minimalne wynagrodzenie netto, skłaniające bezrobotnego do pozostania w Polsce według typu powiatu

	Powiat o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej	Powiat o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej	Powiat stołeczny	Ogółem
Żadne	13,1%	9,8%	5,3%	10,5%
675 zł i mniej	-	0,5%	-	0,3%
max, 1000 zł	2,4%	7,1%	-	4,8%
max, 1500 zł	21,4%	31,1%	33,3%	28,1%
max, 2000 zł	54,0%	55,7%	50,0%	54,6%
max, 2500 zł	67,5%	66,5%	58,3%	66,0%
max, 3000 zł	85,7%	84,0%	75,0%	83,7%
max, 3500 zł	87,3%	86,3%	77,8%	85,8%
max, 4000 zł	92,9%	92,5%	88,9%	92,3%
4001 zł i więcej	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Średnie minimalne wynagrodzenie netto, które skłoniłoby bezrobotnego do pozostania w Polsce	2 492	2 445	2 672	2 482

wojem zawodowym. Natomiast bezrobotni o wykształceniu zawodowym kierują się przy planowaniu wyjazdu przede wszystkim zarobkami (tabela 17).

Zadaliśmy bezrobotnym pytanie, czy gotowi byłiby wyjechać do pracy za granicę również w dalszej przyszłości. Nieznaczna liczba bezrobotnych (3,5% wszystkich ankietowanych bezrobotnych) jest gotowa wyjechać na stałe, natomiast 13,9% jest gotowa wyjechać na jakiś czas. Większość z nich wskazuje na okres od trzech do dwunastu miesięcy. Nieznaczna liczba (50 respondentów, to jest nieco ponad 2% bezrobotnych) zamierza wyjechać na dłużej niż na rok.

Bezrobotnych, którzy deklarują zamiar wyjazdu za granicę, zapytaliśmy, jakie minimalne wynagrodzenie netto („na rękę”), otrzymane od krajowego pracodawcy, odwiódłoby ich od zamiaru wyjazdu. Uśrednione oczekiwania wynoszą 2482 zł netto, to jest 3723 zł brutto. Niewielka liczba bezrobotnych (1,8% całej badanej próby) stwierdza, że żadne wynagrodzenie nie zatrzymałoby ich w kraju (tabela 18).

5

Inne aspekty rynku pracy

W porównaniu z październikową edycją badań pracodawców częściej stwierdzają, że mają problemy ze znalezieniem odpowiednich pracowników. Jesienią było to 63,4% pracodawców, obecnie – 70,0%. Pracodawcy wskazują na podobne, jak w poprzedniej edycji badań, problemy z rekrutacją odpowiednich pracowników. Nadal najczęściej wymienianą przyczyną jest brak kwalifikacji zawodowych kandydatów. Niemniej jednak pracodawcy wymieniają tę przyczynę znacznie rzadziej niż pół roku temu (spadek z 85,2% wskazań do 42,3%). Zmniejszyła się również liczba wskazań na wymagania płacowe (z 28,2% do 19,5%). Zaczęto natomiast wskazywać, po raz pierwszy, na migracje zarobkowe (16,4%).

Z ankiety przeprowadzonej z bezrobotnymi wynika, że nieznacznie wzrosła liczba bezrobotnych biorących udział w szkoleniach zawodowych lub samodzielnie zdobywających nowe umiejętności zawodowe (z 11,4% w 2006 r. do 13,5% w 2007 r.). Zmniejszyła się liczba bezrobotnych, którzy uczą się języków obcych (z 13,4% do 9,7%). Zmniejszyła się również liczba bezrobotnych, którzy uczą się obsługi komputera (z 8,0% do 7,0%).

Znacznie mniej bezrobotnych, niż w poprzedniej edycji badań, słyszała o bezrobotnych, którzy pracują „na czarno”. Obecnie zapytaliśmy się bezrobotnych, po raz pierwszy wprost, o skalę tego zjawiska. Na pytanie zadane bezrobotnym, którzy odnotowują zjawisko pracy „na czarno”, uzyskaliśmy uśredniony wskaźnik, który wynosi 43,0% bezrobotnych.

Wzrósł udział bezrobotnych, którzy odrzucają oferty powiatowych urzędów pracy. Co piąty bezrobotny (21%) w ogóle nie zainteresował się przedłożoną mu w ciągu ostatnich 6 miesięcy propozycją zatrudnienia. W poprzedniej edycji badań takiej odpowiedzi udzieliło 17,3% bezrobotnych. Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym znacznie częściej odrzucają oferty pracy (22,8%) niż osoby z wykształceniem wyższym (14,8%). Również osoby o krótszym stażu przebywania na bezrobociu częściej odrzucają oferty pracy niż osoby o dłuższym stażu. Obecnie bezrobotni częściej, niż to czynili w poprzedniej edycji badań (z 42,6% do 46,2%), wskazują jako przyczynę odrzucenia oferty pracy na wynagrodzenie, które ich nie satysfakcjonuje. Utrzymuje się podobny, jak w ubiegłym roku, udział wskazań na dużą odległość siedziby ewentualnego pracodawcy od miejsca zamieszkania oraz na kolidowanie charakteru pracy z obowiązkami rodzinnymi.

Rośnie optymizm bezrobotnych, jeżeli idzie o szanse znalezienia pracy. Obecnie 34,5% bezrobotnych uważa, że w tym roku znajdą pracę. Jesienią ubiegłego roku 21,8% bezrobotnych przypuszczało, że znajdzie pracę w ciągu najbliższych dwunastu miesięcy. Wzrósł udział wskazań na sezonowość ofert pracy (z 1,0% w październiku 2006 r. do 7,9% w maju 2007 r.). Nie jest to jednak czynnik przesądzający o wzroście optymizmu. Źródłem swojego optymizmu bezrobotni upatrują przede wszystkim w pojawianiu się ofert pracy (30,2% wskazań). Wskazują także na swój upór (24,5%), chęć znalezienia pracy (17,4%), posiadane kwalifikacje (10,0%) oraz na inne czynniki. Rozkład wymienionych powyżej czynników jest zbliżony do wyliczanych jesienią ubiegłego roku.

6

Załączniki

Załącznik 1

Wiesław Gumuła: Charakterystyka terenowych badań krajowego rynku pracy

Badania terenowe przeprowadzono w ostatnim tygodniu kwietnia i w maju 2007 r. we wszystkich województwach. W każdym województwie badaniami ankietowymi objęto stołeczny powiat grodzki oraz 2–4 powiaty, z których 1–2 reprezentują powiaty o stopie bezrobocia rejestrowanego wyższej od średniej stopy dla danego województwa, natomiast 1–2 powiaty o stopie niższej (według stanu na marzec 2007 r.). Stołeczne powiaty grodzkie sytuują się w próbie powiatów o najniższej stopie bezrobocia. Koordynatorzy badań w poszczególnych oddziałach decydowali, czy badania będą prowadzone w trzech lub pięciu powiatach łącznie. Kierowali się przede wszystkim oceną, w którym przypadku łatwiej będzie utrzymać dyscyplinę metodologiczną, jeżeli idzie o dobór prób badawczych.

W rezultacie badania przeprowadzono w 16 stołecznych powiatach grodzkich, w których stopa bezrobocia była niższa niż średnia krajowa, a także w 22 powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej oraz 28 powiatach o stopie wyższej – według

Tabela 1A

Powiaty, w których przeprowadzono badania terenowe (klasyfikacja według stopy bezrobocia na 31 maja 2007 r.)

Województwo	Powiaty stołeczne grodzkie (16 powiatów)		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej (22 powiaty)		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej (28 powiatów)	
	Powiat	Stopa bezrobocia	Powiat	Stopa bezrobocia	Powiat	Stopa bezrobocia
Dolnośląskie	Wrocław	6,7	lubiąński	8,7	wałbrzyski	19,8
			oławski	10,8	lwówecki	26,7
Kujawsko-Pomorskie	Bydgoszcz	7,3	m. Toruń	7,9	m. Grudziądz	23,6
			-	-	m. Włocławek	15,7
			-	-	żniński	24,9
Lubelskie	Lublin	9,6	lubelski	11,0	opolski	19,9
Lubuskie	Zielona Góra	8,9	puławski	11,8	lubartowski	15,0
			świebodziński	8,9	zielonogórski	17,6
Łódzkie	Łódź	10,8	łowicki	9,9	zgierski	18,8
			m. Piotrków Tryb.	11,4	pabianicki	13,5
Małopolskie	Kraków	4,8	suski	8,0	limanowski	17,3
			tatrzański	9,3	chrzanowski	14,0
Mazowieckie	Warszawa	4,0	piaseczyński	6,6	m. Radom	23,4
			grodziski	6,1	radomski	29,2
Opolskie	Opole	7,3	oleski	8,4	nyski	20,6
Podkarpackie	Rzeszów	7,7	mielecki	11,1	strzyżowski	21,6
Podlaskie	Białystok	9,4	moniecki	9,9	augustowski	14,9
Pomorskie	Gdańsk	4,9	m. Gdynia	4,8	nowodworski	30,8
			kartuski	12,0	tczewski	19,5
Śląskie	Katowice	4,7	m. Bielsko-Biała	6,4	m. Chorzów	16,3
			m. Tychy	7,8	m. Bytom	18,3
Świętokrzyskie	Kielce	10,7	pińczowski	10,8	konecki	24,6
Warmińsko-Mazurskie	Olsztyn	5,4	-	-	olsztyński	20,4
			-	-	giżycki	24,7
Wielkopolskie	Poznań	4,1	poznański	5,4	gnieźnieński	16,0
			kościański	8,0	ślupecki	18,1
Zachodniopomorskie	Szczecin	10,3	-	-	policki	16,9
			-	-	białogardzki	31,9
Średnia stopa bezrobocia w kraju – 13,0 %						

Tabela 2A

Maksymalny udział bezrobotnych z powiatów stołecznych w próbach bezrobotnych według województw a faktyczny dobór próby

	Zalecenia (nie więcej niż)	Faktyczny dobór próby
Dolnośląskie	12,0%	12,0%
Kujawsko-Pomorskie	8,6%	8,4%
Lubelskie	11,6%	11,6%
Lubuskie	7,9%	9,3%
Łódzkie	24,4%	24,4%
Małopolskie	13,6%	13,9%
Mazowieckie	16,9%	17,2%
Opolskie	9,5%	9,5%
Podkarpackie	5,5%	5,3%
Podlaskie	20,0%	20,0%
Pomorskie	9,0%	10,0%
Śląskie	4,7%	4,6%
Świętokrzyskie	12,7%	12,5%
Warmińsko-Mazurskie	4,3%	4,5%
Wielkopolskie	9,2%	9,1%
Zachodniopomorskie	15,3%	15,3%

Tabela 3A

Liczebność próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w województwach (X – zalecany dobór; Y – faktyczny dobór)

	0–6 miesięcy		7–12 miesięcy		13 miesięcy i więcej		Ogółem	
	X	Y	X	Y	X	Y	X	Y
Dolnośląskie	74	81	29	35	89	76	192	192
Kujawsko-Pomorskie	60	59	24	26	82	81	166	166
Lubelskie	49	50	21	21	77	76	147	147
Lubuskie	31	31	12	11	32	33	75	75
Łódzkie	58	61	25	23	85	84	168	168
Małopolskie	55	55	21	28	75	68	151	151
Mazowieckie	94	95	43	44	160	158	297	297
Opolskie	24	24	10	10	29	29	63	63
Podkarpackie	53	53	19	19	80	80	152	152
Podlaskie	26	22	9	10	30	33	65	65
Pomorskie	47	47	20	20	63	63	130	130
Śląskie	86	87	36	34	116	117	238	238
Świętokrzyskie	35	35	14	14	55	55	104	104
Warmińsko-Mazurskie	50	50	20	20	62	62	132	132
Wielkopolskie	68	68	26	31	82	77	176	176
Zachodniopomorskie	57	57	21	21	66	66	144	144
RAZEM	867	875	350	367	1183	1158	2400	2400

krajowej stopy bezrobocia na 31 maja 2007 r. Przy klasyfikacji powiatów uwzględniono stopę bezrobocia z maja 2007 r. – to jest okresu, w którym przeprowadzono badania terenowe – wynosiła ona wtedy 13,0% (tabela 1A).

Tabela 4A

Rozkład próby badawczej bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu

Czas pozostawania na bezrobociu	Faktyczny dobór próby	Struktura bezrobocia rejestrowanego według czasu pozostawania bez pracy (na koniec marca 2007 r.)
Do 6 miesięcy	36,5%	35,7%
Ponad 6 do 12 miesięcy	15,3%	15,3%
Powyżej 12 miesięcy	48,2%	49,0%

Tabela 5A

Próba badawcza bezrobotnych według wykształcenia

Wykształcenie	Zalecany udział bezrobotnych w próbie	Faktyczny dobór próby	Struktura bezrobocia rejestrowanego według wykształcenia (na koniec marca 2007 r.)
Wyższe i licencjat	5% – 10%	9,1%	5,9%
Średnie	25% – 35 %	34,1%	30,1%
Zasadnicze zawodowe i niższe	60% – 70%	56,8%	64,0%

Uwaga: badania przedsiębiorstw przeprowadzono w tych samych powiatach, co badania bezrobotnych.

Badaniami zostały objęte: próba bezrobotnych licząca 2 400 osób oraz próba pracodawców licząca 2 000 przedsiębiorstw. Ogółem w badanych przedsiębiorstwach było zatrudnionych 210 256 pracowników. Próby miały charakter warstwowo-celowy.

W przypadku próby bezrobotnych istotnym kryterium był długość przebywania na bezrobociu. Liczebność prób bezrobotnych dla poszczególnych województw ustalono proporcjonalnie od udziału danego województwa w całkowitej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w skali kraju.

W przypadku doboru bezrobotnych zlecono ustalić taki udział respondentów z powiatu stołecznego w całkowitej próbie bezrobotnych w poszczególnych województwach, aby nie przewyższał udziału bezrobotnych z powiatu stołecznego w całkowitej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych w danym województwie (według stanu na marzec 2007 r.). Maksymalne udziały bezrobotnych z powiatów stołecznych w poszczególnych próbach wojewódzkich oraz faktyczny dobór prób przedstawia tabela 2A. Przyjęto również założenie, że łączna liczba respondentów z powiatów o stopie bezrobocia niższej niż średnia stopa dla województwa powinna być zbliżona do łącznej liczby respondentów z powiatów o stopie wyższej niż średnia.

Liczebność prób badawczych bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w poszczególnych województwach została dopasowana do struktury bezrobocia w województwach (tabela 3A).

Struktura próby bezrobotnych według czasu pozostawania na bezrobociu w skali kraju była następująca: do 6 miesięcy – 36,5%; od 6 do 12 miesięcy – 15,3%; powyżej 12 miesięcy – 48,2%. Jest to bardzo wysoki stopień dopasowania próby do populacji generalnej, biorąc pod uwagę kryterium czasu pozostawania na bezrobociu (tabela 4A).

Dobierając próbę bezrobotnych według wykształcenia, zaleciliśmy koordynatorom zmieszczenie się w ustalonych wcześniej przedziałach udziału procentowego, które nawiązywały do struktury bezrobocia według tej zmiennej. We wszystkich województwach udział bezrobotnych z wykształceniem wyższym w całkowitej próbie bezrobotnych powinien być wynosić od 5% do 10%, bezrobotnych z wykształceniem średnim od 25% do 35%, a bezrobotnych z wykształceniem co najwyżej zasadniczym zawodowym od 60% do 70%. W skali kraju otrzymaliśmy próbę badawczą, która również koresponduje ze strukturą bezrobocia według wykształcenia (tabela 5A).

Badania przedsiębiorstw przeprowadzono w tych samych powiatach, co badania bezrobotnych.

Tabela 6A

Zalecana liczebność próby badawczej przedsiębiorstw w powiatach stołecznych i w województwach ogółem

	Powiat stołeczny		Ogółem w województwie	
	Zalecana liczba	Faktyczny dobór	Zalecana liczba	Faktyczny dobór
Dolnośląskie	60	60	170	170
Kujawsko-Pomorskie	26	25	102	102
Lubelskie	20	20	80	80
Lubuskie	12	12	58	58
Łódzkie	40	55	135	135
Małopolskie	57	57	161	161
Mazowieckie	173	170	340	340
Opolskie	10	9	49	49
Podkarpackie	11	11	75	75
Podlaskie	18	16	46	46
Pomorskie	31	31	121	121
Śląskie	37	37	243	243
Świętokrzyskie	18	18	59	59
Warmińsko-Mazurskie	12	12	58	58
Wielkopolskie	48	48	187	187
Zachodniopomorskie	35	35	116	116
Ogółem	608	616	2000	2000

W przypadku próby przedsiębiorstw istotne były dwa kryteria: sekcja gospodarki oraz wielkość przedsiębiorstwa mierzona liczbą zatrudnionych. Próba ankietowanych przedsiębiorstw obejmuje podmioty z sekcji przemysł (sekcje C, D i E), budownictwo (F) i usługi rynkowe (G, H, I, J, K, O). Liczebność prób przedsiębiorstw w każdym województwie ustalono proporcjonalnie od udziału danego województwa w całkowitej liczbie firm zarejestrowanych w systemie REGON w skali kraju. Zgodnie z wyżej wymienionymi kryteriami określono również górne granice liczebności przedsiębiorstw z powiatów stołecznych i ogółem dla poszczególnych województw (tabela 6A). Przyjęto także zasadę, że liczba respondentów z powiatów o stopie bezrobocia wyższej niż średnia stopa dla województwa powinna być zbliżona do łącznej liczby respondentów z powiatów o stopie niższej niż średnia. Poza tym określono przedziały liczebności próby przedsiębiorstw według sekcji oraz liczebności próby przedsiębiorstw według wielkości. Ze względu na jednoczesne krzyżowanie się kilku kryteriów w doborze próby przyjęto wielkości przedziałowe. Z jednej strony chodziło o dobór reprezentacyjny próby badawczej, z drugiej natomiast o to, aby oddziały okręgowe, które pozyskiwały respondentów, mogły znaleźć przedsiębiorstwa spełniające jednocześnie wszystkie zadane parametry.

Uzyskana krajowa próba badawcza przedsiębiorstw według wielkości jest następująca: mikro – 52,4%, małe – 25,1%, średnie – 15,4% i duże – 7,1%. Cechują ją odpowiedniość do zarejestrowanych przedsiębiorstw na skali porządkowej, a nie interwałowej (przedsiębiorstwa średnie i duże są nadreprezentowane). Był to celowy dobór. Analizy statystyczne wymagają pewnej minimalnej liczebności prób. Gdyby przyjęć strukturę REGON, to w próbie – ze względu na ograniczoną liczebność przedsiębiorstw średnich i dużych – znalazłyby się przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa. Poza tym w podmiotach dużych (ponad 250 pracowników) pracuje około 30% wszystkich pracujących. Zatem, aby poprawnie zanalizować rynek pracy nadreprezentacja przedsiębiorstw średnich i dużych była wskazana (tabela 7A).

Tabela 7A

Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według liczby zatrudnionych

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnionych)	Zalecany udział przedsiębiorstw w próbie	Faktyczny dobór próby	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według wielkości (na koniec grudnia 2006 r.)
od 0 do 9 (mikro)	35% – 45%	52,4%	95,0%
od 10 do 49 (małe)	25% – 35%	25,1%	4,1%
od 50 do 249 (średnie)	15% – 25%	15,4%	0,8%
250 i powyżej (duże)	5% – 15 %	7,1%	0,1%

Tabela 8A

Rozkład próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD

Sekcje według PKD	Faktyczny dobór próby	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według sekcji PKD (na koniec grudnia 2006 r.)*
Przemysł (sekcje C+D+E)	16,9%	10,5%
Budownictwo (sekcja F)	11,4%	10,1%
Handel i naprawy (sekcja G)	37,9%	31,9%
Pozostałe usługi rynkowe (sekcje H+I+J+K+O)	33,8%	37,2%

* Udziały procentowe nie sumują się do 100%, ponieważ nie wszystkie sekcje uwzględniono w badaniach.

Z kolei struktura próby przedsiębiorstw według sekcji jest następująca: przemysł – 16,9%, budownictwo – 11,4%, handel i naprawy – 37,9 %, pozostałe usługi rynkowe – 33,8%. W znacznym stopniu pokrywa się ze strukturą zarejestrowanych przedsiębiorstw w systemie REGON (tabela 8A).

Szczegółową charakterystykę prób badawczych zawierają załącznik 2 i 3.

Załącznik 2

Adrian Gucwa, Witold Nalepa: Charakterystyka próby badawczej bezrobotnych

Badaniami objęto bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy we wszystkich 16 województwach. W każdym województwie wzięto pod uwagę trzy typy powiatów: powiat grodzki stolicy województwa, powiaty o wskaźniku bezrobocia niższym od średniej stopy dla danego województwa oraz powiaty o wskaźniku bezrobocia wyższym od wskaźnika bezrobocia rejestrowanego w danym województwie. Próba liczyła 2 400 bezrobotnych. Dobór próby miał charakter warstwowo-celowy. Podstawowym kryterium doboru była długość pozostawania na bezrobociu. W badaniu wyodrębniono trzy kategorie bezrobotnych: do 6 miesięcy, od 6 do 12 miesięcy oraz powyżej 12 miesięcy – długotrwale bezrobotni. Liczebność prób bezrobotnych dla poszczególnych województw ustalono pro-

Tabela 1B

Bezrobotni według okresu pozostawania bez pracy w poszczególnych typach powiatów

Typy powiatów Okres bez pracy	Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Do 6 miesięcy	97	34,4%	334	37,3%	444	36,3%	875	36,5%
Ponad 6 do 12 miesięcy	47	16,7%	136	15,2%	184	15,1%	367	15,3%
Powyżej 12 miesięcy	138	48,9%	426	47,5%	594	48,6%	1 158	48,2%
Ogółem	282	100,0%	896	100,0%	1 222	100,0%	2 400	100,0%

porcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w skali kraju.

Największą grupę ankietowanych (48,2%) tworzyły osoby mające status długotrwale bezrobotnych, tj. pozostających bez pracy ponad 12 miesięcy. W drugiej kolejności znajdowała się grupa bezrobotnych, która pozostawała bez pracy do 6 miesięcy (36,5%). Ostatnią, co do wielkości, grupę stanowili respondenci będący bez pracy od 6 do 12 miesięcy (15,3%) – tabela 1B.

Struktura próby badawczej osób bezrobotnych niemal dokładnie odpowiada strukturze bezrobocia rejestrowanego według okresu pozostawania bez pracy w skali kraju (tabela 2B).

Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku poniżej 35 lat – 50,3%, w tym w wieku poniżej 25 lat było 22,4% ankietowanych. W grupie bezrobotnych powyżej 55 lat znalazło się 6,1% badanych (por. tabela 3B).

Tabela 2B

Struktura próby badawczej bezrobotnych według okresu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania na bezrobociu	Liczba bezrobotnych w próbie	Struktura próby badawczej	Struktura bezrobocia rejestrowanego według okresu pozostawania bez pracy (na koniec marca 2007 r.)
Do 6 miesięcy	875	36,5%	35,7%
Ponad 6 do 12 miesięcy	367	15,3%	15,3%
Powyżej 12 miesięcy	1158	48,2%	49,0%
Ogółem	2400	100,0%	100,0%

Tabela 3B

Bezrobotni według wieku w poszczególnych typach powiatów

Typ powiatów	Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Wiek								
Poniżej 25 lat	33	11,7%	225	25,1%	279	22,8%	537	22,4%
25–34 lat	76	27,0%	243	27,1%	351	28,8%	670	27,9%
35–44 lat	59	20,9%	162	18,1%	257	21,0%	478	19,9%
45–54 lat	90	31,9%	204	22,8%	268	21,9%	562	23,4%
55 lat i więcej	24	8,5%	58	6,5%	64	5,2%	146	6,1%
Brak odpowiedzi	0	0,0%	4	0,4%	3	0,3%	7	0,3%
Ogółem	282	100,0%	896	100,0%	1 222	100,0%	2 400	100,0%

Tabela 4B

Bezrobotni według wykształcenia w poszczególnych typach powiatów

Typ powiatów	Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Wykształcenie								
Wyższe i licencjat	36	12,8%	80	9,0%	102	8,4%	218	9,1%
Średnie	98	34,8%	314	35,0%	407	33,3%	819	34,1%
Zasadnicze zawodowe i niższe	148	52,4%	502	56,0%	713	58,3%	1 363	56,8%
Ogółem	282	100,0%	896	100,0%	1 222	100,0%	2 400	100,0%

Tabela 5B

Struktura próby badawczej bezrobotnych według wykształcenia

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych w próbie	Struktura próby badawczej	Struktura bezrobocia rejestrowanego według wykształcenia (na koniec marca 2007 r.)
Wyższe i licencjat	218	9,1%	5,9%
Średnie	819	34,1%	30,1%
Zasadnicze zawodowe i niższe	1363	56,8%	64,0%
Ogółem	2400	100,0%	100,0%

Tabela 6B

Bezrobotni według ilości rejestracji w urzędzie w poszczególnych typach powiatów

Ilość rejestracji	Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej krajowej		Ogółem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Pierwszy raz	111	39,4%	302	33,7%	390	31,9%	803	33,5%
Od 2 do 3 razy	131	46,4%	446	49,8%	565	46,2%	1142	47,6%
4 razy	18	6,4%	65	7,3%	103	8,5%	186	7,7%
5 razy i więcej	19	6,7%	78	8,7%	155	12,7%	252	10,5%
Brak odpowiedzi	3	1,1%	5	0,5%	9	0,7%	17	0,7%
Ogółem	282	100,0%	896	100,0%	1222	100,0%	2400	100,0%

59,9% respondentów stanowiły kobiety, a 40,1% mężczyźni.

Największy odsetek bezrobotnych miał wykształcenie zasadnicze zawodowe lub niższe – 56,8%. Następną grupę tworzyły osoby z wykształceniem średnim – 34,1%. Najmniej ankietowanych (9,1%) znalazło się w grupie osób mających wykształcenie wyższe lub licencjat (tabela 4B).

W tabeli 5B przedstawiono strukturę próby badawczej bezrobotnych oraz strukturę bezrobocia rejestrowanego ze względu na wykształcenie. W przeprowadzonych badaniach wystąpiła niewielka nadreprezentacja bezrobotnych legitymujących się wykształceniem wyższym lub średnim w porównaniu do bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym.

803 respondentów (33,5%) pierwszy raz zarejestrowało się jako bezrobotni. Najliczniejszą grupę stanowili rejestrujący się drugi lub trzeci raz (47,6%). Bezrobotni, którzy rejestrowali się pięć razy i więcej, stanowili 10,5 % badanych. Na ostatnim miejscu znaleźli się bezrobotni rejestrujący się czwarty raz – 7,7 % ogółu badanych (tabela 6B).

Zdecydowana większość respondentów (91,3%) jest członkami wieloosobowych gospodarstw domowych (członkowie rodziny mieszkający w tym samym domu). Natomiast 11,9% pełni funkcję głowy rodziny, w największym stopniu przyczyniając się do utrzymania pozostałych domowników. Największy udział w utrzymaniu gospodarstwa domowego ankietowanych bezrobotnych mają współmałżonkowie (38,8%) i rodzice (34,1%).

Najliczniejszą grupę (25,1%) stanowią respondenci, w przypadku których łączne dochody gospodarstw domowych są wyższe od najniższego wynagrodzenia ustawowego, ale nie przekraczają 1 200 zł. W drugiej kolejności znalazła się grupa gospodarstw domowych o łącznych dochodach w przedziale od 1 201 zł do 1800 zł – 19,0%. Nieco mniej liczna grupa (17,1%) to respondenci, w przypadku których dochody gospodarstw domowych kształtują się w przedziale powyżej 2.400 zł. 8,5% respondentów podało informa-

Tabela 7B
Łączne dochody gospodarstw domowych

Łączne dochody gospodarstwa domowego w zł (netto)	Liczba odpowiedzi	Odpowiedzi w %
Brak dochodów	204	8,5%
do 675,-	371	15,5%
676,- – 1.200,-	603	25,1%
1.201,- – 1.800,-	456	19,0%
1.801,- – 2.400,-	355	14,8%
Powyżej 2.400,-	411	17,1%
Ogółem	2 400	100,0%

cję, że jej/jego gospodarstwo domowe nie ma żadnych dochodów. Wypowiedzi ostatniej grupy respondentów potraktowano jako przykład innego rozumienia dochodu, niż przyjęty w definicjach ekonomicznych (tabela 7B).

Jako podstawowe źródło dochodów swoich gospodarstw domowych, respondenci wskazali wynagrodzenie za stałą pracę (46,6% respondentów). W dalszej kolejności dochody gospodarstw domowych pochodzą z emerytury (15,8%), wynagrodzenia za pracę dorywczą (15,3%), zasiłku dla bezrobotnych (13,5%), renty (12,9%) oraz zasiłku z pomocy społecznej (9,8%).

Załączniki 3 Adrian Gucwa, Witold Nalepa: Charakterystyka próby badawczej przedsiębiorców

Badania przeprowadzono w przedsiębiorstwach usytuowanych w 66 powiatach na terenie całego kraju. Do badań wytypowano, w każdym województwie, powiat stołeczny oraz jeden lub dwa powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy dla danego województwa i jeden lub dwa powiaty o stopie bezrobocia wyższej od wskaźnika bezrobocia rejestrowanego w danym województwie. Spośród wytypowanych do badań powiatów (wyluczając powiaty stołeczne, należące do grupy powiatów o najniższym wskaźniku bezrobocia w kraju) – 22 reprezentowały powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej, natomiast 28 – powiaty, w których zarejestrowano stopę bezrobocia wyższą niż średnia krajowa (tabela 1C).

Dobór próby przedsiębiorstw w wybranych powiatach miał charakter warstwowo-celowy. Istotnymi kryteriami doboru próby były: sekcja gospodarki oraz wielkość przedsiębiorstwa mierzona liczbą zatrudnionych. Liczebność próby badawczej wyniosła 2000 przedsiębiorstw. Z tego 616 respondentów miało siedzibę w powiatach stołecznych, co stanowiło 30,8% badanej próby, 606 w powiatach, w których zanotowano stopę bezrobocia niższą od średniej krajowej, co stanowiło 30,3% badanej próby, 778 w powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej krajowej stopy bezrobocia, co stanowiło 38,9% badanej próby. Liczebność próby przedsiębiorstw w poszczególnych województwach ustalono proporcjonalnie do udziału danego województwa w całkowitej liczbie przedsiębiorców zarejestrowanych w kraju w systemie REGON (tabela 2C).

W badanej próbie były reprezentowane mikroprzedsiębiorstwa (52,4%), zatrudniające na umowę o pracę od 1 do 9 pracowników, małe przedsiębiorstwa (25,1%), zatrudniające na umowę o pracę od 10 do 49 pracowników, średnie przedsiębiorstwa (15,4%), zatrudniające na umowę o pracę od 50 do 249 osób oraz duże przedsiębiorstwa (7,1%), zatrudniające na umowę o pracę 250 pracowników i więcej.

Tabela 1C

Stopa bezrobocia w wytypowanych do badań terenowych powiatach oraz średnia stopa krajowa według stanu na 31 marca 2007 r.

Województwo	Powiaty stołeczne grodzkie (16 powiatów)		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej (22 powiaty)		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej (28 powiatów)	
	Powiat	Stopa bezrobocia	Powiat	Stopa bezrobocia	Powiat	Stopa bezrobocia
Dolnośląskie	Wrocław	7,4	lubiński	9,6	walbrzyski	22,4
			oławski	12,0	lwówecki	29,3
Kujawsko-Pomorskie	Bydgoszcz	8,0	m. Toruń	9,1	m. Grudziądz	25,5
			-	-	m. Włocławek	17,3
Lubelskie	Lublin	10,4	-	-	żniński	28,5
			lubelski	12,1	opolski	21,4
Lubuskie	Zielona Góra	10,0	puławski	13,4	lubartowski	16,5
			świebodziński	10,5	zielonogórski	19,5
Łódzkie	Łódź	12,0	łowicki	11,0	zgierski	20,6
			m. Piotrków Tryb.	12,7	pabianicki	15,3
Małopolskie	Kraków	5,3	suski	8,8	limanowski	18,7
			tatrzański	9,9	chrzanowski	15,9
Mazowieckie	Warszawa	4,4	piaseczyński	7,1	m. Radom	25,0
			grodziski	7,3	radomski	31,0
Opolskie	Opole	8,2	oleski	9,5	nyski	23,5
Podkarpackie	Rzeszów	8,1	mielecki	11,9	strzyżowski	23,5
Podlaskie	Białystok	10,7	moniecki	10,6	augustowski	17,2
Pomorskie	Gdańsk	5,6	m. Gdynia	5,4	nowodworski	33,3
			kartuski	13,6	tczewski	21,0
Śląskie	Katowice	5,3	m. Bielsko-Biała	7,0	m. Chorzów	17,8
			m. Tychy	8,8	m. Bytom	20,3
Świętokrzyskie	Kielce	11,6	pińczowski	12,2	konecki	26,1
Warmińsko-Mazurskie	Olsztyn	6,4	-	-	olsztyński	22,6
			-	-	giżycki	28,6
Wielkopolskie	Poznań	4,6	poznański	6,3	gnieźnieński	17,7
			kościański	9,9	stupecki	20,0
Zachodniopomorskie	Szczecin	11,6	-	-	policki	17,5
			-	-	białogardzki	34,2

Średnia stopa bezrobocia w kraju – 14,4 %

Tabela 2C

Liczba próby badawczej przedsiębiorstw według województw

Województwo	Dolnośląskie	Kujawsko-Pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-Mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	Ogółem
Liczba przedsiębiorstw poddanych badaniu	170	102	80	58	135	161	340	49	75	46	121	243	59	58	187	116	2000
Procent przedsiębiorstw poddanych badaniu	8,5	5,1	4,0	2,9	6,7	8,0	17,0	2,5	3,8	2,3	6,0	12,1	3,0	2,9	9,4	5,8	100,0

Tabela 3C
Struktura próby badawczej według wielkości przedsiębiorstw

Typy powiatów	Przedsiębiorstwo		Mikro		Małe		Średnie		Duże		Ogółem	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Powiaty stołeczne	293	47,6	154	25,0	104	16,9	65	10,5	616	30,8		
Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	318	52,5	142	23,4	105	17,3	41	6,8	606	30,3		
Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	436	56,0	206	26,5	100	12,9	36	4,6	778	38,9		
Razem	1047	52,4	502	25,1	309	15,4	142	7,1	2000	100,0		

Struktura badanych przedsiębiorstw według ich wielkości (mierzonej liczbą zatrudnionych na umowę o pracę) w stołecznych powiatach grodzkich kształtowała się następująco: mikroprzedsiębiorstwa – 47,6%, przedsiębiorstwa małe – 25,0%, przedsiębiorstwa średnie 16,9%, przedsiębiorstwa duże – 10,5%. W powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 52,5% badanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, przedsiębiorstwa małe – 23,4%, przedsiębiorstwa średnie – 17,3%, a przedsiębiorstwa duże – 6,8% ankietowanych pracodawców. W powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średni wskaźnik bezrobocia dla kraju udział mikroprzedsiębiorstw wynosił 56,0%, małych przedsiębiorstw – 26,5%, średnich przedsiębiorstw – 12,9% oraz dużych przedsiębiorstw – 4,6% (tabela 3C).

W strukturze próby badawczej widać nadreprezentację przedsiębiorstw średnich i dużych w stosunku do przedsiębiorstw mikro i małych (tabela 4C). W przypadku przyjęcia struktury według rejestru REGON zdecydowaną większość w próbie stanowiłyby mikroprzedsiębiorstwa, natomiast liczba przedsiębiorstw średnich i dużych byłaby zbyt mała z punktu widzenia analiz statystycznych.

Tabela 4C
Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według wielkości przedsiębiorstw)

Wielkość przedsiębiorstwa (liczba zatrudnionych)	Liczba przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według wielkości (na koniec grudnia 2006 r.)
od 0 do 9 (mikro)	1047	52,4%	95,0%
od 10 do 49 (małe)	502	25,1%	4,1%
od 50 do 249 (średnie)	309	15,4%	0,8%
250 i powyżej (duże)	142	7,1%	0,1%
Razem	2000	100,0%	100,0%

Tabela 5C
Struktura próby badawczej przedsiębiorstw według sekcji PKD

Typy powiatów	Ogółem badane powiaty		Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%
Przemysł	338	16,9	88	14,3	112	18,5	138	17,7
Budownictwo	228	11,4	73	11,8	63	10,4	92	11,8
Handel i naprawy	757	37,9	231	37,5	234	38,6	292	37,6
Pozostałe usługi rynkowe	677	33,8	225	36,4	197	32,5	256	32,9
Razem	2000	100,0	616	100,0	606	100,0	778	100,0

Ankietowane przedsiębiorstwa zatrudniały na umowę o pracę ogółem 210.256 pracowników. Przedsiębiorstwa ze stołecznych powiatów grodzkich – 130.618 osób, tj. 62,1% ogólnej liczby zatrudnionych przez respondentów na umowę o pracę. Przedsiębiorstwa z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej – 42.984 osoby, co stanowi 20,5% ogółu zatrudnionych w badanych podmiotach prowadzących działalność gospodarczą. Przedsiębiorstwa z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym od średniej stopy krajowej – 36.654 osoby, tj. 17,4% ogólnej liczby zatrudnionych w ankietowanych przedsiębiorstwach.

Przeciętne zatrudnienie w badanej próbie przedsiębiorstw wyniosło 105,1 pracownika. Najwięcej pracowników zatrudniali ankietowani pracodawcy z powiatów stołecznych – średnio 212,0 pracowników. Przeciętne zatrudnienie w badanych przedsiębiorstwach z powiatów o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej wyniosło 70,9 pracownika, a w przedsiębiorstwach z powiatów o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średnia stopa krajowa – 47,1 pracownika.

Badaniami objęto przedsiębiorstwa z sekcji: przemysł (sekcje C, D, E), budownictwo (sekcja F), handel i naprawy (sekcja G), pozostałe usługi rynkowe (sekcje H, I, J, K, O).

Najliczniej w badanej próbie przedsiębiorstw byli reprezentowani respondenci z sekcji handel i naprawy (37,9%) oraz pozostałe usługi rynkowe (33,8%). Udział przedsiębiorstw z sekcji przemysł kształtował się na poziomie 16,9% ogółu badanych, natomiast odsetek podmiotów z sekcji budownictwo wynosił 11,4% (tabela 5C).

Struktura próby badawczej w dużym stopniu odzwierciedla strukturę branżową przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON (tabela 6C).

Tabela 6C

Struktura próby badawczej i struktura podmiotów gospodarczych w kraju (według sekcji PKD)

Sekcje według PKD	Liczba przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw w próbie	Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON według sekcji PKD (na koniec grudnia 2006 r.)*
Przemysł (sekcje C+D+E)	338	16,9%	10,5%
Budownictwo (sekcja F)	228	11,4%	10,1%
Handel i naprawy (sekcja G)	757	37,9%	31,9%
Pozostałe usługi rynkowe (sekcje H+I+J+K+O)	677	33,8%	37,2%
Razem	2000	100,0%	

* Udziały procentowe nie sumują się do 100%, ponieważ nie wszystkie sekcje uwzględnione są w badaniach.

Tabela 7C

Rynek, na którym badane przedsiębiorstwa sprzedawały swoje usługi lub towary

Typ powiatów	Ogółem badane powiaty		Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%
Rynek lokalny	727	36,3	175	28,4	212	35,0	340	43,7
Rynek regionalny	372	18,6	110	17,9	109	18,0	153	19,7
Rynek ogólnopolski	532	26,6	209	33,9	159	26,2	164	21,1
Rynek międzynarodowy	368	18,4	122	19,8	126	20,8	120	15,4
Brak odpowiedzi	1	0,1	0	0,0	0	0,0	1	0,1
Razem	2000	100,0	616	100,0	606	100,0	778	100,0

Ponad jedna trzecia respondentów (36,3%) prowadziła działalność gospodarczą na rynku lokalnym (gminnym, powiatowym). 26,6% przedsiębiorstw sprzedawało swoje usługi lub towary na rynku ogólnopolskim. Udział przedsiębiorstw oferujących produkty na rynku regionalnym (wojewódzkim) i międzynarodowym był podobny i wynosił odpowiednio 18,6% oraz 18,4% próby badawczej. W powiatach stołecznych najwięcej ankietowanych przedsiębiorstw działało na rynku ogólnopolskim (39,3%). Natomiast w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej krajowej oraz w powiatach o wskaźniku bezrobocia wyższym niż średnia stopa bezrobocia w kraju, najliczniej były reprezentowane w przedsiębiorstwa działające na rynku lokalnym. Udział ich wynosił odpowiednio 35,0% oraz 43,7% (tabela 7C).

Prawie jedna piąta respondentów (19,8%) eksportowała towary lub usługi, przy czym eksport ten stanowił średnio 36,3% sprzedaży. Głównymi eksporterami były podmioty prowadzące działalność zaliczaną do sekcji przemysł (43,3% przedsiębiorstw eksportujących) oraz do sekcji handel i naprawy (29,6% ogółu sprzedających towary lub usługi za granicę).

Niecałe 85% ankietowanych przedsiębiorstw wypracowało na koniec 2006 r. zysk. Około 7,5% zanotowało stratę. Podobny odsetek respondentów odnotował wynik finansowy w pobliżu zera. W powiatach stołecznych zysk osiągnęło 84,6% badanych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, w powiatach o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej – 85,5%, natomiast w powiatach o bezrobociu wyższym od średniej krajowej – 83,3% (tabela 8C).

Tabela 8C

Wynik finansowy badanych przedsiębiorstw na 31 grudnia 2006 r.

Wynik finansowy	Typy powiatów		Ogółem badane powiaty		Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%
Zysk	1687	84,4	521	84,6	518	85,5	648	83,3		
Strata	151	7,5	57	9,3	42	6,9	52	6,7		
Wynik w pobliżu zera	148	7,4	33	5,3	41	6,8	74	9,5		
Brak odpowiedzi	14	0,7	5	0,8	5	0,8	4	0,5		
Razem	2000	100,0	616	100,0	606	100,0	778	100,0		

Tabela 9C

Zmiany w przychodach osiągniętych przez ankietowane przedsiębiorstwa w 2006 r. w porównaniu z 2005 r.

Przychody w 2006 r.	Typy powiatów		Ogółem badane powiaty		Powiaty stołeczne		Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej		Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	
	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%	Liczba przedsiębiorstw	%
Znacznie wzrosły	304	15,2	114	18,5	81	13,4	109	14,1		
Umiarkowanie wzrosły	922	46,1	277	45,0	303	50,0	342	44,0		
Nie uległy zmianie	478	23,9	119	19,3	141	23,3	218	28,0		
Umiarkowanie spadły	215	10,8	74	12,0	59	9,7	82	10,5		
Znacznie spadły	56	2,8	24	3,9	13	2,1	19	2,4		
Brak odpowiedzi	25	1,2	8	1,3	9	1,5	8	1,0		
Razem	2000	100,0	616	100,0	606	100,0	778	100,0		

W 2006 r. przychody 61,3% badanych przedsiębiorstw wzrosły znacznie w porównaniu z rokiem 2005 – 15,2%. Spadek przychodów w 2006 r. nastąpił w działalności 13,6% ankietowanych przedsiębiorców. Był on znaczny, w tym w przypadku 2,8%. 23,9% przedsiębiorstw nie zanotowało zmian w przychodach w stosunku do 2005 r.

Największy odsetek przedsiębiorstw, które osiągnęły wzrost przychodów w 2006 r., dotyczył firm z powiatów stołecznych – 63,5%, najmniejszy – tych z powiatów o stopie bezrobocia wyższej niż średnia stopa krajowa – 58,1% (por. tabela 9C).

Główną przyczyną wzrostu przychodów w 2006 r., wymienianą przez respondentów, był wzrost popytu krajowego na wytwarzane towary lub usługi (70,1% wskazań). Zwiększenie zamówień eksportowych miało wpływ na wzrost przychodów w opinii 10,4% badanych przedsiębiorstw, które ten wzrost odnotowały.

Przeciętne wynagrodzenie brutto w ankietowanych podmiotach prowadzących działalność gospodarczą, według stanu na 31 marca 2007 r., wyniosło 2028 zł i stanowiło 71,1% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w marcu 2007 r. Najwyższy poziom średniej płacy wystąpił w badanych przedsiębiorstwach z powiatów stołecznych – 2527 zł, najniższy poziom odnotowano w powiatach o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej – 1665 zł (tabela 10C).

W przypadku 78,1% respondentów przeciętne wynagrodzenie brutto, według stanu na 31 marca 2007 r., kształtowało się poniżej 2853 zł, tj. poniżej średniego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw. Najwięcej ankietowanych pracodawców – 32,7%, deklaroowało płacę z przedziału od 937 zł (płaca minimalna) do 1500 zł. Przeciętne wynagrodzenie powyżej kwoty 2853 zł oferowało 15,4% badanych przedsiębiorców (por. tabela 11C).

Na podstawie powyższego kryterium – przeciętnego wynagrodzenia brutto – nie można precyzyjnie ocenić dopasowania próby badawczej do populacji generalnej przedsiębiorstw. Z informacji uzyskanych od ankietowanych wynika, że przedsiębiorstwa podawały zaniżone szacunkowe dane, nieuwzględniające wielu składników wynagrodzeń, które przez Główny Urząd Statystyczny liczone są do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw.

Tabela 10C

Przeciętne wynagrodzenie w poszczególnych typach powiatów według stanu na 31 marca 2007 r.

Typy powiatów	Średnia płaca	Liczba odpowiedzi
Powiaty stołeczne	2527	579
Powiaty o stopie bezrobocia niższej od średniej stopy krajowej	1986	560
Powiaty o stopie bezrobocia wyższej od średniej stopy krajowej	1665	731
Ogółem	2028	1870

Tabela 11C

Struktura przedsiębiorstw według przeciętnego wynagrodzenia brutto (stan na 31 marca 2007 r.)

Przeciętne wynagrodzenie	Liczba przedsiębiorstw	Procent wskazań
Do 936 zł	221	11,0
Od 937 zł do 1500 zł	653	32,7
Od 1501 zł do 2000 zł	351	17,6
Od 2001 zł do 2853 zł	337	16,8
Powyżej 2853 zł	308	15,4
Brak odpowiedzi	130	6,5
Ogółem	2000	100,0